

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์นำเข้าด้วย
ระบบเสมือนจริงภายหลังวิกฤตการณ์โควิด-19

จัดทำโดย นางฉันทนี บุรณะไทย
รหัส 13038

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการจัดการความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์นำเข้าด้วย
ระบบเสมือนจริงภายหลังวิกฤตการณ์โควิด-19

จัดทำโดย นางฉันทนี บุรณะไทย
รหัส 13038

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ชัยเพิ่ม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

กรมปศุสัตว์มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลสินค้าปศุสัตว์ทั้งวงจร มีส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการส่งออกของประเทศ มีบทบาทสำคัญที่จะปกป้องประชากรสัตว์ในประเทศจากโรคต่าง ๆ รวมถึงการป้องกันสุขภาพมนุษย์จากโรคสัตว์สู่คน และกำกับดูแลด้านอาหารปลอดภัยของสินค้าปศุสัตว์ โดยดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐาน SPS กรมปศุสัตว์ใช้ระบบ GAP GMP/HACCP ในการรับรองแหล่งผลิต เพื่อให้สินค้าปศุสัตว์มีความปลอดภัยตามมาตรฐาน จึงมีขั้นตอนการตรวจประเมินแหล่งผลิตทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้การรับรองมาตรฐานในประเทศ หรือเพื่ออนุญาตการนำเข้า เมื่อมีวิกฤตจากการระบาดของ โควิด-19 กรมปศุสัตว์ได้ริเริ่มให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศด้วยระบบทางไกลผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งรับการตรวจประเมินด้วยระบบทางไกลจากประเทศคู่ค้า ขณะเดียวกันได้มีการเรียกร้องจากประเทศที่ประสงค์จะส่งออกสินค้ามาไทย ให้ใช้การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการคิดโดยใช้หลักการและเหตุผลพิจารณาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์โอกาสในการนำความเสี่ยง การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านต่าง ๆ และการจัดลำดับความเสี่ยงซึ่งเป็นผลรวมของโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับผลกระทบ ทำให้สามารถเห็นความเสี่ยงของสินค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน สามารถกำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

การศึกษานี้ระบุความเสี่ยงคือ การตรวจประเมินแบบเสมือนจริง โดยมีสมมุติฐานว่าการตรวจประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้าด้วยระบบเสมือนจริงไม่สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริงได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามเมื่อมีแรงกดดันหรือแนวโน้มจากโรคระบาดที่อาจจะต้องใช้การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงในระยะยาว จึงต้องมีการประเมินความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง และหาแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงนั้น

การศึกษานี้แบ่งสินค้าปศุสัตว์เป็น 4 คือ กลุ่มที่ 1 สินค้าประเภทอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ กลุ่มที่ 2 สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการทำให้สุกหรือผ่านขั้นตอน เช่น หมัก ดอง อบแห้ง เพื่อการบริโภคของคน กลุ่มที่ 3 สินค้าเพื่อการบริโภคของคนที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ กลุ่มที่ 4 สินค้าที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคมี ต้นกำเนิดมาจากสัตว์ โอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง ของกลุ่มที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง กลุ่มที่ 2 ปานกลาง กลุ่มที่ 3 สูง และกลุ่มที่ 4 ปานกลางค่อนข้างสูง

ผลกระทบที่นำมาพิจารณาในการศึกษานี้มี 6 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ

3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่ และโค ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเพิ่มขึ้น ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ เช่นการระดมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงาน และอุปนิสัยของคู่ค้า ทั้งนี้มีการถ่วงน้ำหนักผลกระทบแต่ละด้านตามความสำคัญ

การจัดระดับความเสี่ยงแต่ละกลุ่มสินค้า คำนวณจากโอกาสของความเสี่ยง กับผลกระทบ พบว่า ระดับความเสี่ยงกลุ่มอาหารสัตว์ อยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างสูง กลุ่มอาหารสุก ปานกลางค่อนข้างต่ำ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์เพื่อการบริโภค มีระดับความเสี่ยงสูงที่สุด และกลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์ไม่ใช่เพื่อการบริโภค อยู่ในระดับ ปานกลางค่อนข้างสูง

จากระดับความเสี่ยงที่คำนวณได้ นำมากำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงในแต่ละกลุ่มสินค้า โดยมีแนวทางหลายประการที่สามารถกระทำได้ หรือใช้เป็นเงื่อนไขในการนำเข้า เช่น การไม่ใช้การประเมินเสมือนจริงในการประเมินครั้งแรก (initial audit) ใช้เฉพาะการตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุ (renewal audit) การไม่อนุญาตการนำเข้าทั้งระบบ (system approval) ในสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง การอนุญาตให้นำเข้าเฉพาะรายสินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ การนำเข้าเป็นรายโรง / รายฟาร์ม การกำหนดระยะเวลาการอนุญาตนำเข้าให้สั้นลง เพื่อการพิจารณาทบทวน (re-evaluation) ประเมินสถานการณ์ใหม่

ผู้เขียนคาดการณ์ว่าแม้สถานการณ์โควิดจะดีขึ้นแล้ว การตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงจะยังคงมีการนำมาใช้ต่อไป ผลจากการศึกษานี้ได้วิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระยะ 5-10 ปี ข้างหน้าว่า โอกาสของความเสี่ยงจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เว้นแต่จะมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่ร้ายแรงหรือรวดเร็วเช่น โรคอุบัติใหม่ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศอย่างฉับพลัน ส่วนผลกระทบในมิติต่าง ๆ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ การใช้อิทธิพลของประเทศคู่ค้า เป็นต้น ข้อเสนอแนะในการจัดการความเสี่ยงคือการลดผลกระทบ ในตอนท้ายผู้เขียนได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์เพื่อลดความเสี่ยงจากการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ ว่าการลดความเสี่ยงจากการนำเข้าที่ดีที่สุดและยั่งยืนที่สุดคือการพัฒนาสินค้าปศุสัตว์ของไทยให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ เพื่อลดหรือทดแทนการนำเข้า และก้าวไปสู่การส่งออก ทั้งนี้ยุทธศาสตร์สินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่ม ได้แก่ สัตว์ปีก สุกร โค มีบริบท มีความท้าทายและความต้องการในการพัฒนาที่แตกต่างกัน ต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาอย่างครบวงจร มีการบูรณาการ และมีทรัพยากรสนับสนุนที่เพียงพอ ยุทธศาสตร์การควบคุมป้องกันโรคเป็นหัวข้อที่ดีที่สุดสำหรับความร่วมมือในอาเซียน ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการว่าหน่วยงานหรือโครงการต่าง ๆ ควรนำหลักการประเมินความเสี่ยงไปประยุกต์ใช้เพื่อหาแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยง ทั้งนี้จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ให้เป็นผู้รอบรู้ในหลาย ๆ ด้าน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ นายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ และ นายสัตวแพทย์สมชวน รัตนมังคลานนท์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้สนับสนุนให้เข้าอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 13 ผศ. ดร. อัครเดช ชัยเพิ่ม ออท. ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร และ ศ.กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู อาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับคำแนะนำที่มีคุณค่าตลอดการทำการศึกษาร่วมบุคคลฉบับนี้ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ โดยเฉพาะคณะผู้จัดการฝึกอบรม นบท.รุ่นที่ 13 ที่ช่วยดูแลและให้การสนับสนุนผู้เข้าอบรมทุกท่านอย่างเต็มที่แม้ในภาวะการระบาดโควิด-19

ฉันทนี บุรณะไทย

กันยายน 2563

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามในการศึกษา	7
1.3 สมมุติฐาน	7
1.4 กรอบในการศึกษา	8
1.5 วิธีการศึกษา	8
1.6 ขอบเขตของการศึกษา	8
1.7 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดทฤษฎี	10
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
2.3 สรุปกรอบแนวความคิด	16
บทที่ 3 ผลการศึกษา	17
3.1 การระบุความเสี่ยง (risk identification)	17
3.2 การวิเคราะห์โอกาส (likelihood) ที่สินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ในจะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์	17
3.3 การวิเคราะห์ผลกระทบ (impact หรือ consequence)	20
3.4 การจัดลำดับความเสี่ยง (risk level หรือ risk degree)	24
3.5 การบริหารจัดการความเสี่ยง (risk management)	25
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	29
4.1 สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา	29
4.2 ข้อเสนอแนะ	32

บรรณานุกรม	36
ภาคผนวก	38
ก พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558	39
ข ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์สัตว์ จากต่างประเทศ พ.ศ. 2561	60
ค ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์ จากต่างประเทศ พ.ศ. 2562	63
ง ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ เป็นซากสัตว์ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561	67
จ การให้น้ำหนักผลกระทบบแต่ละด้าน	70
ฉ Guideline and Requirement for Virtual Audit	73
ประวัติผู้เขียน	82

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	สรุปการประเมินโอกาสที่สินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่มจะนำความเสี่ยงมาต่อสุขภาพคนและสัตว์	19
ตารางที่ 2	ผลรวมโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่ม	19
ตารางที่ 3	สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบจากด้านต่าง ๆ 6 ด้าน	23
ตารางที่ 4	ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้านำเข้ากลุ่มต่าง ๆ แยกแยะตามผลกระทบและการกำหนดความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้าจากผลรวมการวิเคราะห์ความเสี่ยง	25
ตารางที่ 5	เงื่อนไขที่อาจจะเลือกใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากจากตรวจประเมินเสมือนจริงโดยกำหนดตามความเสี่ยง	26
ตารางที่ 6	แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงสำหรับการอนุญาตนำเข้าสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ	28

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ตารางหาผลรวมโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง	13
ภาพที่ 2	หลักเกณฑ์การจัดลำดับความเสี่ยงโดยพิจารณาจาก โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ร่วมกับผลกระทบทางด้านต่าง ๆ (likelihood x impact)	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหลังจากการก่อตั้ง องค์การระหว่างประเทศ (World Trade Organization: WTO) เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 ตามความตกลงมาร์ราเกซ โดยเป็นผลมาจากการเจรจาการค้าพหุภาคี (Multilateral Trade Negotiation) รอบอุรุกวัยในปี พ.ศ. 2529-2537 ภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก GATT ในปี พ.ศ. 2525 ผลจากการเข้าเป็นสมาชิก ทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาต่าง ๆ ภายใต้กรอบ WTO นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการทำความตกลงต่าง ๆ กับหลายประเทศทั้งในเรื่องของการค้าและการลงทุน

ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ที่ได้บังคับใช้กับประเทศภาคีสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490-2538 มีหลักการสำคัญ 3 ข้อ ได้แก่

- 1) หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (most favored nation, MFN)
- 2) หลักปฏิบัติคนเยี่ยงชาติ (national treatment)
- 3) ความโปร่งใส (transparency)

แม้จะมีการกำหนดหลักการทั้ง 3 ดังกล่าวแล้ว ในทางปฏิบัติ ยังคงมีข้อกำหนดในระดับประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการค้าระหว่างประเทศอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างระหว่างข้อกำหนดของสินค้าเกษตรของประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนา โดยประเทศที่พัฒนาแล้วจะตั้งข้อกำหนดไว้สูงกว่าความสามารถของประเทศที่กำลังพัฒนาจะสามารถทำได้ มีการกำหนดมาตรฐานสินค้า วิธีตรวจสอบตรวจประเมินที่ยุ่งยากซับซ้อน สร้างภาระให้กับประเทศคู่ค้าที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ย่อมเป็นอุปสรรคทางการค้า เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบเกิดขึ้น และอาจเกิดเป็นข้อพิพาทระหว่างประเทศขึ้นได้ ยกตัวอย่าง เช่น การตีความของชนิดสินค้าเกษตรที่แตกต่างกันแต่มีลักษณะของทางกายภาพที่เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรแปรรูป จึงทำให้เกิดข้อโต้เถียงขึ้นในการจัดเก็บภาษีและข้อบังคับที่แตกต่างกันว่ามีความเหมาะสมเพียงใด เป็นต้น ดังนั้นในการประชุมการเจรจาข้อตกลงรอบอุรุกวัย (Uruguay round) ที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งองค์การ

การค้าโลกขึ้นนั้น จึงได้มีความตกลงสินค้าเกษตรมาตราที่ 14 ที่ตกลงกันว่าน่าต้องข้อกำหนดที่มีใช้มาตรการทางภาษี (Non-Tariff Barriers: NTBs) คือ มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS Agreement) ที่เน้นทางด้านข้อกำหนดของการปนเปื้อนในอาหารและเครื่องดื่ม การออกใบรับรองความปลอดภัยของอาหาร และสารปรุงแต่งอาหาร เป็นต้น มาทดแทนการใช้ความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า หรือ TBT Agreement (Technical Barriers to Trade Agreement) ที่หมายถึง อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าระหว่างประเทศโดยทั่วไป ได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับทางเทคนิค มาตรฐานและระบบใบรับรองสำหรับสินค้าส่งออกและนำเข้า เช่น เน้นเกี่ยวกับการปิดฉลากที่ผลิตภัณฑ์ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตผลอาหารสัตว์ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศได้ ทั้งนี้ในมาตรการ SPS ที่ถูกพัฒนามาจากความตกลง TBT นั้น จะประกอบด้วยมาตราต่าง ๆ จำนวน 14 มาตรา ได้แก่

- 1) ข้อบัญญัติทั่วไป (general provisions)
- 2) สิทธิและหน้าที่พื้นฐาน (basic rights and obligations)
- 3) การปรับให้สอดคล้อง (harmonization)
- 4) การยอมรับ (equivalence)
- 5) การประเมินความเสี่ยงและระดับที่ยอมรับได้ของการป้องกันสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (assessment of risk and determination of the appropriate level of sanitary or phytosanitary protection)
- 6) แผลงหรือเขตปลอดเชื้อโรคและเขตที่มีแผลงหรือเชื้อโรคต่ำ (adaptation to regional conditions, including pest or disease-free areas and areas of low pest or disease prevalence)
- 7) ความโปร่งใส (transparency)
- 8) การควบคุม ตรวจสอบและอนุมัติขั้นตอนการตรวจสอบ (control, inspection and approval procedures)
- 9) การให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค (technical assistance)
- 10) การปฏิบัติที่เป็นพิเศษและแตกต่าง (special and differential treatment)
- 11) การให้คำปรึกษาและระงับข้อพิพาท (consultations and dispute settlement)
- 12) การบริหารจัดการ (administration)
- 13) การดำเนินการตามข้อตกลง (implementation)
- 14) ข้อบัญญัติสุดท้าย (final provisions)

สำหรับข้อตกลง SPS ได้มีการกล่าวถึงบางมาตรการที่มีความเกี่ยวข้องกับการออกข้อบังคับ เช่น มาตรา 2 สิทธิและหน้าที่พื้นฐาน วรรค 2 ที่ได้กล่าวถึงการนำข้อกำหนดหรือหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เพียงพอมาใช้อ้างอิงในการจัดทำข้อกำหนดทาง SPS ที่สามารถป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่มนุษย์ สัตว์ และพืชได้ แต่ทั้งนี้หากมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอจะสามารถนำข้อบัญญัติที่เขียนไว้ในมาตรา 5 วรรค 7 มาใช้ได้โดยอนุโลมแต่อย่างไรก็ตามต้องยึดถือระยะเวลาในการจัดหาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาอ้างอิงเพิ่มเติมตามที่มาตรา 14 บัญญัติไว้ คือ ประเทศที่ด้อยพัฒนาให้ระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี และประเทศกำลังพัฒนาให้ระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี

มาตรา 4 การยอมรับ ในที่นี้หมายถึงการยอมรับข้อกำหนดที่ถูกประกาศใช้แล้วตามตามข้อกำหนด SPS ซึ่งทุกประเทศสมาชิกต้องยอมรับร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามหากประเทศผู้ส่งออกมีการกำหนดมาตรฐานที่แตกต่างออกไปจากประเทศผู้นำเข้า ประเทศผู้ส่งออกก็ต้องยอมรับในการให้ประเทศผู้นำเข้าได้ตรวจสอบ ทดสอบสินค้าที่นำเข้าเหล่านั้นได้เพื่อเป็นการตรวจว่าสินค้านำเข้านั้นได้มาตรฐานตามข้อกำหนดด้าน SPS หรือไม่ อย่างไรก็ตามในการยอมรับร่วมกันของข้อกำหนดทางด้าน SPS นั้นประเทศสมาชิกต้องดำเนินการแจ้งข้อกำหนดเหล่านั้นให้แก่ประเทศสมาชิกรับทราบโดยทั่วกันตามมาตราที่ 7 เรื่องความโปร่งใส ที่บอกรายละเอียดของการดำเนินการใน Annex B (transparency of sanitary and phytosanitary regulations)

มาตรา 5 การประเมินความเสี่ยงและระดับที่ยอมรับได้ของการป้องกันสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช วรรค 2 ที่กล่าวไว้ว่า ประเทศผู้ส่งออกจะต้องดำเนินการตรวจสอบสินค้าที่ส่งออกโดยวิธีการผลิต วิธีตรวจสอบและวิธีการทดสอบต้องอ้างอิงมาจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ ซึ่งการประเมินดังกล่าวนี้จะต้องทำขึ้นเพื่อตรวจสอบว่าสินค้าที่จะส่งออกนั้นมีหรือไม่มีความเสี่ยงของอันตรายต่อมนุษย์ สัตว์และพืช ในระดับที่ยอมรับได้ตามข้อตกลง SPS หรือไม่

ทั้งนี้ในมาตรา 12 ของข้อตกลง SPS นั้น ในวรรคที่ 3 นั้นอ้างถึงคณะกรรมการด้าน SPS ที่จะต้องนำข้อกำหนดทาง SPS จากองค์กรที่ถูกยอมรับในระดับนานาชาติที่ต้องมีการติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอมาใช้กับประเทศสมาชิกเพื่อให้ประเทศสมาชิกได้ข้อมูลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่เข้าถึงได้และมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด และยังนำไปปรับความสามารถในการสร้างมาตรฐานของสินค้าเกษตรให้ทัดเทียมกันกับประเทศอื่นที่เป็นสมาชิก โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกใช้มาตรฐานขององค์กรระหว่างประเทศที่กำหนดไว้ 3 องค์กร ได้แก่

- 1) องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organization for Animal Health: OIE) เป็นองค์กรที่ดูแลรับผิดชอบข้อกำหนดและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพสัตว์ (animal health) และทางด้านโรคสัตว์สู่คน (zoonoses)

- 2) คณะกรรมาธิการเกณฑ์อาหาร (Codex Alimentarius Commission: CAC) เป็นองค์กรที่ดูแลรับผิดชอบข้อกำหนดและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัย (food safety)

3) สำนักงานอนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention: IPPC) เป็นองค์กรที่ดูแลรับผิดชอบข้อกำหนดและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านสุขอนามัยพืช (plant health)

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในการกำกับดูแลสินค้าปศุสัตว์ทั้งวงจร มีส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการส่งออกของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมปศุสัตว์เป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันการส่งออกสินค้าปศุสัตว์จนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สามารถนำรายได้เข้าประเทศจากเส้นล้านบาทเมื่อปี 2557 และคาดการณ์ว่าจะเป็นสองแสนล้านบาทในปี 2564 ในขณะเดียวกันยังมีบทบาทสำคัญที่จะปกป้องประชากรสัตว์ในประเทศจากโรคระบาดต่าง ๆ การป้องกันความเสี่ยงโรคระบาดสัตว์จากต่างประเทศ รวมถึงการป้องกันสุขภาพมนุษย์จากโรคระบาดจากสัตว์สู่คน และกำกับดูแลด้านความปลอดภัยของสินค้าปศุสัตว์ ที่เน้นทางด้านข้อกำหนดของการปนเปื้อนในอาหารและเครื่องดื่ม การออกใบรับรองความปลอดภัยของอาหาร และสารปรุงแต่งอาหาร เป็นต้นดำเนินการสอดคล้องกับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช โดยเฉพาะมาตรา 4, 5, 6, 7, 8 และ 12

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 นับตั้งแต่ปลายปี 2562 นั้น กรมปศุสัตว์ได้ปรับการดำเนินงานในหลาย ๆ ด้าน เพื่อรักษามาตรฐานการผลิตและรักษาตลาดส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ในขณะเดียวกันกรมปศุสัตว์ยังมีการพิจารณาข้อเรียกร้องของประเทศต่าง ๆ ที่ประสงค์จะส่งออกสินค้ามาประเทศไทย ด้วยการปรับกระบวนการทำงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น โดยที่ยังสามารถปกป้องคุ้มครองสุขภาพมนุษย์และสัตว์จากการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศได้

การศึกษาข้อดี-ข้อด้อยของกระบวนการทำงานต่าง ๆ ที่กรมปศุสัตว์ได้ปรับเปลี่ยนเพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้ประกอบการ และการนำเข้า-ส่งออกในช่วงการระบาดของโควิด-19 เป็นบทเรียนที่จำเป็นต่อการเตรียมการสำหรับภาวะหลังการระบาด บางกระบวนการอาจจะเป็นเรื่องเฉพาะกิจ และควรต้องยกเลิกไปหลังการระบาด บางกระบวนการเป็นมาตรการที่ดี สมควรจะพัฒนาต่อยอดเพื่อเป็นมาตรการถาวรต่อไป การศึกษาเรื่องนี้ในมิติด้านการต่างประเทศจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเนื่องจากหลังจากที่กรมปศุสัตว์ปรับกระบวนการทำงานแล้วจำเป็นต้องมีการชี้แจงและสื่อสารกับประเทศคู่ค้าของกรมปศุสัตว์ที่ในปัจจุบันมีมากกว่า 50 ประเทศ 110 รายสินค้า ในกรณีที่กระบวนการที่ปรับเปลี่ยนไปกระทบผลประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมมีการเจรจาต่อรองเกิดขึ้น การเตรียมการล่วงหน้าของกรมปศุสัตว์เพื่อรองรับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ มีการศึกษารายละเอียดการวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบในมิติต่าง ๆ โดยได้รับคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการต่างประเทศ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาสินค้าปศุสัตว์ในตลาดโลก และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่อไป

1.1.1 สภาพทั่วไปก่อนเกิดการระบาดของโควิด-19

กรมปศุสัตว์มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลการผลิตสินค้าปศุสัตว์ตลอดวงจรการผลิตให้เป็นไปตามข้อกำหนดสากล ข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า และมาตรฐานของประเทศไทย ในทุกขั้นตอนการผลิต การประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้า การควบคุม ตรวจสอบ และการอนุมัติ ด้วยความโปร่งใส โดยอ้างอิงมาตรฐานจากองค์กรสากลที่ WTO ยอมรับ การดำเนินการต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ สอดคล้องกับมาตรา 4, 5, 6, 7, 8 และ 12 ของมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช โดยมีการกำกับดูแลตลอดห่วงโซ่การผลิตหรือห่วงโซ่คุณค่า (production chain, value chain) รวมทั้งการนำเข้า-ส่งออก ดังนี้

โรงงานผลิตอาหารสัตว์ มีการกำกับดูแลการนำเข้าอาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารสัตว์ ให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักสุขอนามัย เพื่อสุขภาพที่ดีของสัตว์ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ในประเทศ จะต้องได้รับการรับรอง ระบบการผลิตอาหารสัตว์ที่ดี (good manufacturing practice: GMP) และระบบการวิเคราะห์อันตรายและการควบคุมจุดวิกฤต (hazard analysis and critical control point: HACCP) โดยกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานตรวจประเมินและให้การรับรอง โรงงานผลิตอาหารสัตว์ที่มีการผลิตอาหารสัตว์ผสมจะต้องมีสัตวแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์เป็นผู้ควบคุม

ฟาร์มเลี้ยงสัตว์เพื่อการส่งออก หรือขายในประเทศภายใต้สัญลักษณ์ “ปศุสัตว์โอเค” จะต้องได้รับการรับรองระบบการเกษตรที่ดี (good agricultural practice: GAP) เช่น มีการจัดการระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ (biosecurity) ของฟาร์มเพื่อป้องกันและควบคุมโรค มีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ (animal welfare) ที่เหมาะสม มีสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มที่ผ่านการรับรองจากกรมปศุสัตว์และสัตวแพทย์สภา เพื่อดูแลสุขภาพสัตว์และกำกับการใช้ยาในฟาร์มปศุสัตว์ การตรวจประเมินและการให้การรับรอง GAP ดำเนินการโดยกรมปศุสัตว์

โรงฆ่าสัตว์เพื่อการส่งออก ต้องได้รับการรับรอง GMP/HACCP จากกรมปศุสัตว์ มีสัตวแพทย์ผู้ควบคุมโรงงาน (veterinarian-in-charge: VIC) และพนักงานตรวจเนื้อ (meat inspector) เป็นเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ กำกับดูแลโดยหน่วยงานส่วนกลาง เช่น การตรวจสัตว์ก่อนเข้าฆ่า (ante-mortem inspection) การตรวจซากสัตว์หลังฆ่า (post-mortem inspection) การกำกับดูแลจุดวิกฤตต่าง ๆ การสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบสุขอนามัยในการผลิตและตรวจหาสารตกค้าง ตลอดจนกำกับดูแลด้านสวัสดิภาพสัตว์ด้วย ส่วนโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายภายในประเทศ ได้กระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติควบคุมโรงฆ่าสัตว์และการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2558 โดยมีหลักการเช่นเดียวกับโรงฆ่าสัตว์เพื่อการส่งออก

การเคลื่อนย้ายสัตว์จะต้องเป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ เพื่อการป้องกันและควบคุมโรค ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคระบาดสัตว์

นอกจากนี้ห้องปฏิบัติการที่ตรวจวิเคราะห์สุขภาพสัตว์ และคุณภาพผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์เพื่อความปลอดภัยของอาหาร จะต้องเป็นห้องปฏิบัติการในสังกัดกรมปศุสัตว์ หรือได้รับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมปศุสัตว์ (designated laboratory)

การนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ สัตว์พันธุ์ น้ำเชื้อ ตัวอ่อนแช่แข็ง และสินค้าปศุสัตว์ประเภทอื่น ๆ ที่ระบุใน พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2542 จะต้องได้รับอนุญาตจากกรมปศุสัตว์ตามขั้นตอนที่กำหนด และได้เวียน WTO เพื่อแจ้งประเทศสมาชิกแล้ว ขั้นตอนการพิจารณาการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์อยู่ในภาคผนวก ข และ ค

การพิจารณาเพื่ออนุญาตการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ ประกอบด้วยการดำเนินการทางเอกสารและการประเมินความเสี่ยงการนำเข้า (import risk analysis: IRA) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและเป็นสากล ตามมาตร 5 ของข้อตกลง SPS เนื่องจากการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากแหล่งผลิตหนึ่งที่มีสถานภาพของโรค หรือสภาพการผลิตที่แตกต่างจากจากประเทศไทย สามารถนำความเสี่ยงมาสู่สุขภาพสัตว์และคนได้

ในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้า มีทั้งขั้นตอนประเมินเอกสารที่รวบรวมข้อมูลสถานภาพโรคสัตว์ สภาพการผลิต (document review) และขั้นตอนการไปประเมินแหล่งผลิตสินค้าในประเทศผู้ผลิต (onsite inspection, onsite audit) เพื่อเป็นการหาข้อเท็จจริง (fact finding) เพื่อยืนยัน (verification) สถานภาพโรคสัตว์และสภาพการผลิต จากนั้นนำข้อมูลทั้ง 2 ส่วน มาประมวล และร่างข้อกำหนดการนำเข้าสำหรับสินค้านั้นให้เหมาะสมกับ สถานภาพโรคสัตว์ สภาพการผลิต และ การกำกับดูแลโดยภาครัฐ ของประเทศนั้น

1.1.2 การปรับเปลี่ยนการดำเนินงานในช่วงการระบาดของโควิด-19

การตรวจประเมินเพื่อให้การรับรอง GAP GMP/HACCP และการตรวจรับรองแหล่งผลิตในต่างประเทศ ได้ดำเนินการโดยคณะผู้ตรวจประเมินจากกรมปศุสัตว์ตลอดมา แต่เมื่อมีวิกฤตจากการระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2562 มีการจำกัดการเดินทาง และมีการเว้นระยะห่างทางสังคม เพื่อลดโอกาสในการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ทำให้ผู้ตรวจประเมินไม่สามารถเดินทางไปฟาร์ม โรงงาน หรือต่างประเทศได้ ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการภายในประเทศทำให้ไม่ได้รับการรับรอง หรือขาดอายุการรับรอง ไม่สามารถผลิตเพื่อการส่งออกได้ กรมปศุสัตว์จึงริเริ่มให้มีการตรวจรับรองฟาร์ม และโรงงาน ตลอดจนการขอรับรองสุขภาพสัตว์เพื่อการส่งออกด้วยระบบทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ มีการพัฒนาปรับปรุงจนสามารถดำเนินการได้ดีจนถึงปัจจุบัน

ส่วนการรับการตรวจประเมินจากประเทศคู่ค้า จีนเป็นประเทศแรกที่น่าการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงมาใช้ในการตรวจประเมินการผลิตในประเทศไทย ปัจจุบันมีโรงงานที่ได้รับการอนุญาตส่งออกไปประเทศจีนจำนวน 31 แห่ง จีนได้สุ่มตรวจ 8 แห่ง เมื่อพบว่าทุกแห่งที่ตรวจมี

มาตรฐานการผลิตสูง จีนมีความพอใจ โรงงานที่เหลืจจึงใช้วิธีประเมินจากเอกสารเพียงอย่างเดียว ประเทศที่สองที่มีนัยหมายจะตรวจประเมินแบบเสมือนจริง คือ สาธารณรัฐเกาหลี

ด้านการนำเข้า สหภาพยุโรปเรียกร้องให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตโดยการตรวจรับรองเสมือนจริง เนื่องจากช่วงวิกฤตโควิด ผู้ตรวจประเมินจากประเทศไทยไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมินแหล่งผลิตได้ เป็นอุปสรรคในการส่งออกสินค้าปศุสัตว์จากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมายังประเทศไทย

1.1.3 คาดการณ์ข้อเรียกร้องจากประเทศคู่ค้าภายหลังการระบาดของโควิด-19

เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าประเทศคู่ค้าที่ประสงค์จะส่งออกสินค้าปศุสัตว์มาประเทศไทย จะเรียกร้องให้มีการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงมากขึ้น เพื่อประโยชน์และความสะดวกของประเทศส่งออก ในการลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเชิญคณะผู้ตรวจประเมินไปตรวจประเมินที่แหล่งผลิต และสามารถปิดบังข้อบกพร่องได้ง่าย ทางด้านประเทศไทยซึ่งเป็นผู้นำเข้าจะต้องพิจารณาในรายละเอียด เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่นำเข้าด้วยการตรวจประเมินเสมือนจริงนั้นจะไม่นำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์ เช่น อันตรายจากเชื้อก่อโรค สารตกค้าง หรือขัดต่อกฎหมายไทย เป็นต้น นอกจากนี้ บางประเทศ โดยเฉพาะสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา จะเชื่อมโยงการส่งออกจากประเทศของเขากับการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย และใช้อิทธิพลมาการกีดกันการยอมรับสินค้าจากประเทศเขา ในขณะเดียวกันการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ย่อมส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ จึงต้องพิจารณาผลกระทบด้านต่าง ๆ ให้รอบด้าน

1.2 คำถามในการศึกษา

การตรวจประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้าด้วยระบบเสมือนจริง สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริง (actual audit) ได้หรือไม่ ในด้านผลกระทบต่อสุขภาพคนและสัตว์ ตามมาตรฐานที่ยอมรับภายใต้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชขององค์การค้าโลกและผลการทบทวนในมิติต่าง ๆ หากการตรวจเสมือนจริงไม่สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริงได้ จะมีแนวทางการจัดการอย่างไร

1.3 สมมุติฐาน

การตรวจประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้าด้วยระบบเสมือนจริงแม้จะมีข้อดี แต่ก็มีข้อไม่แน่นอนสูง เพราะไม่สามารถประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่สามารถมองเห็นจากมุมมอง ปัจจัยที่นอกเหนือจากการลงบันทึก หรือปัจจัยที่ไม่สามารถมองเห็นอื่น ๆ เช่น กลิ่นเหม็นกลิ่นอับที่แสดงถึงสุขอนามัยการผลิตที่ไม่ดี มีข้อกำหนดในการทบทวนเอกสารหรือขอเอกสารเพิ่มเติม มีข้อจำกัดของช่วงเวลาที่แตกต่างกันทำให้ไม่สามารถประเมินรายละเอียดได้มากนัก นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดของ

สัญญาณภาพและเสียงที่ส่งมาจากข้อจำกัดต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงตั้งสมมติฐานว่า การตรวจประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้าด้วยระบบเสมือนจริงไม่สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริงได้อย่างสมบูรณ์ และดำเนินการศึกษาเพื่อประเมินความเสี่ยงจากการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริง พร้อมทั้งหาแนวทางในการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น

1.4 กรอบในการศึกษา

วิเคราะห์ความเสี่ยงการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ที่มีต่อสุขภาพคนและสัตว์เมื่อใช้การตรวจประเมินระบบเสมือนจริงมาทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริง ในกรอบ SPS Agreement โดยใช้มาตรฐาน OIE มาตรฐาน Codex และ มาตรฐานในประเทศไทย แบ่งกลุ่มสินค้าตามความเสี่ยง และผลกระทบในมิติต่าง ๆ ในการวิเคราะห์มีการให้น้ำหนักตามสำคัญของผลกระทบในทุกด้านด้วย

1.5 วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยใช้หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ (qualitative risk analysis) จัดกลุ่มสินค้าตามความเสี่ยงโดยใช้เหตุผลทางระบาดวิทยา ร่วมกับการวิเคราะห์ผลกระทบในด้านต่าง ๆ เก็บข้อมูลจากการระดมความคิดของผู้เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบการและผู้เชี่ยวชาญ จัดระดับความเสี่ยง (risk level หรือ risk degree) ของสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ จัดลำดับความเสี่ยงเป็น 4 ระดับ สรุปและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อจัดการความเสี่ยงในระดับต่าง ๆ ได้แก่ การตอบโต้กับความเสี่ยง (risk response) และกิจกรรมเพื่อควบคุมความเสี่ยง (risk control activities)

1.6 ขอบเขตของการศึกษา

การปรับเปลี่ยนมาตรการของหน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์ในช่วงวิกฤตการณ์โควิด ระหว่างปี 2563-2564 เพื่อรักษามาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ ให้ความปลอดภัยต่อสุขภาพคนและสัตว์

1.7 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.7.1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อดี-ข้อเสีย ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการการตรวจประเมินประเทศผู้ส่งออกเพื่อการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ด้วยระบบเสมือนจริง

1.7.2 วิเคราะห์ความเสี่ยงจากการใช้การตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริง ในการประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์นำเข้า

1.7.3 วิเคราะห์ผลกระทบในมิติต่าง ๆ จากการใช้ระบบเสมือนจริงในการประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์นำเข้า

1.7.3 ได้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานถึงแนวทางการตรวจประเมินประเทศผู้ส่งออกเพื่อการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ด้วยระบบเสมือนจริง ภายหลังวิกฤตการณ์โควิด-19

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานถึงการจัดการความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่แน่นอนในการใช้ตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงเพื่อการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ ภายหลังวิกฤตการณ์โควิด-19 ได้แนวทางในการเจรจาต่อรองกับประเทศคู่ค้าในกรณีต่าง ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์มาอย่างเป็นระบบแล้ว เพิ่มความยืดหยุ่นและความคล่องตัวในการเจรจากับประเทศคู่ค้า

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

การตรวจประเมิน ณ สถานที่ผลิต (onsite inspection) เป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินความเสี่ยงการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ (import risk analysis) เพื่อให้สินค้าที่นำเข้ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพมนุษย์และสัตว์ แต่เนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ตั้งแต่ปลายปี 2562 ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเดินทางไปตรวจประเมินสถานที่ผลิตในต่างประเทศได้ อีกทั้งมีแรงกดดันจากสหภาพยุโรปให้หาแนวทางแก้ไขเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า กรมปศุสัตว์จึงได้ริเริ่มให้มีการตรวจประเมินสถานที่ผลิตสินค้าในต่างประเทศด้วยระบบทางไกล (remote audit) หรือระบบเสมือนจริง (virtual audit) ผ่านระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ทดลองตรวจประเมินสถานที่ผลิตสินค้าประเภทเนื้อและผลิตภัณฑ์สุกร เพื่อการนำเข้าจากสเปนเป็นประเทศแรก อย่างไรก็ตามมีความบกพร่องหลายประการในการตรวจประเมิน ทำให้กรมปศุสัตว์ไม่มั่นใจที่จะอนุญาตให้มีการนำเข้าเนื้อสุกรและผลิตภัณฑ์ทั้งหมดตามที่สเปนต้องการได้ กรมปศุสัตว์ได้สรุปข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ เพื่อชี้แจงและหารือในการประชุม Informal contact meeting (ICM)¹ กับผู้แทนสหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกที่ประชุม ICM ได้เรียกร้องและกดดันให้กรมปศุสัตว์ออกข้อกำหนดการตรวจสถานที่ผลิตด้วยระบบเสมือนจริงเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจรับรองการนำเข้าสินค้าจากประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป กรมปศุสัตว์ได้พิจารณาและออกข้อกำหนด Requirement for Virtual Audit (ภาคผนวก ฉ) โดยนำข้อค้นพบทั้งจากการเป็นผู้ตรวจประเมิน และเป็นผู้ถูกประเมินด้วยระบบเสมือนจริงมาออกเป็นข้อกำหนดเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการตรวจด้วยระบบเสมือนจริง โดยจะใช้ข้อกำหนดในการตรวจประเมินเสมือนจริงนี้กับประเทศต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถเดินทางไปตรวจรับรองแหล่งผลิตในช่วงมีการระบาดของโควิด-19

เป็นที่คาดการณ์ได้ว่าประเทศคู่ค้าที่ประสงค์จะส่งออกสินค้าปศุสัตว์มาประเทศไทยจะเรียกร้องให้มีการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง เพื่อประโยชน์และความสะดวกของประเทศส่งออก

¹ Informal contact meeting (ICM) เป็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการทุก 2-3 เดือนระหว่างกรมปศุสัตว์กับผู้แทนสหภาพยุโรป สำนักงานประเทศไทย และผู้แทนจากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ที่มีสถานทูตในประเทศไทยหรือประเทศใกล้เคียง

ในการลดค่าใช้จ่ายและเวลาในการเชิญคณะผู้ตรวจประเมินไปตรวจประเมินที่แหล่งผลิต และสามารถปิดบังข้อบกพร่องได้ง่าย ทางด้านประเทศไทยซึ่งเป็นผู้นำเข้าจะต้องพิจารณาในรายละเอียดให้ครอบคลุม เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่นำเข้าด้วยการตรวจประเมินเสมือนจริงนั้นจะไม่นำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์ เช่น อันตรายจากเชื้อก่อโรค สารตกค้าง หรือขัดต่อกฎหมายไทย และป้องกันผลกระทบทางด้านต่าง ๆ อีกด้วย

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่า การตรวจประเมินประเทศผู้ส่งออกเพื่อการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ด้วยระบบทางไกล (remote audit) หรือระบบเสมือนจริง (virtual audit) สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริง (actual audit) ได้หรือไม่ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ (qualitative risk analysis)

2.1.1 แนวคิด

ใช้หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการใช้การตรวจเสมือนจริงเพื่อการรับรองแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ต่อสุขภาพคนและสัตว์ ประกอบด้วย ขั้นตอน การบ่งชี้ความเสี่ยง (risk identification) การวิเคราะห์โอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง (likelihood, probability) ของแต่ละกลุ่มสินค้าที่มีต่อสุขภาพคนและสัตว์ ในกรอบ SPS และกฎหมายของไทย การวิเคราะห์ผลกระทบ (impact) ในด้านต่าง ๆ เช่น ผลกระทบต่อการส่งออก ผลกระทบต่อเกษตรกร และผู้ประกอบการในประเทศ เป็นต้น การจัดระดับความเสี่ยง (risk level หรือ risk degree) โดยวิเคราะห์โอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงในสินค้าแต่ละกลุ่ม ร่วมกับผลกระทบ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการความเสี่ยง (risk management) ที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นฐานสำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการดำเนินการต่อไป

2.1.2 ทฤษฎี

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ หมายถึง การประเมินความเป็นไปได้และผลกระทบของความเสี่ยงที่ระบุไว้ โดยไม่ต้องอาศัยข้อมูลทางสถิติหรือตัวเลขในการประมาณซึ่งอาจต้องใช้เวลานานในการรวบรวม หรือไม่มีข้อมูลตามที่ต้องการ สามารถประเมินความเสี่ยงได้จากการหาข้อมูลสถิติในบางส่วน ร่วมกับการระดมความคิดของทีมงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จึงสามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ด้านการสัตวแพทย์ องค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization of Animal Health: OIE) ได้ออกคู่มือการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ (OIE, 2010) เพื่อการประเมินความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์ที่อาจจะมีต่อสุขภาพสัตว์และคน เพื่อวัดความเสี่ยงอย่างมีเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ หลักเสี่ยงการตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกหรืออคติ ความเสี่ยงประกอบด้วย 2 ส่วน คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงนั้นหรือความน่าจะเป็น (likelihood or probability) และผลกระทบหรือความรุนแรงจากความเสี่ยงนั้น (impact or consequence) แล้วมาประมาณความเสี่ยง (risk estimation) โดย

ประเมินจากโอกาสที่จะเกิดร่วมกับผลกระทบ (likelihood x impact) โดยใช้ตาราง Risk matrix ผลการประมาณความเสี่ยงจะนำไปสู่การจัดการความเสี่ยง (risk management) ที่เหมาะสมต่อไป รวมทั้งการสื่อสารความเสี่ยง (risk communication) ให้กับผู้เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงของ ธุรกิจ (Queensland Government, 2021; Haney, 2018; ALT, 2021) การบริหารจัดการองค์กร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556; สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, 2557; เทศบาลตำบล เสาธงหิน, 2562; สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2556) การบริหารจัดการห้องปฏิบัติการ (สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2555) และใช้ในการประเมินความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงในระบบ ISO ด้วย (Pak and Genik., 2012) โดยมีหลักการที่คล้าย ๆ การประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพสัตว์ มีการระบุความเสี่ยง โอกาสที่อาจเกิดขึ้น ผลกระทบ และวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อจัดลำดับความเสี่ยง (risk level or risk degree) เพื่อการจัดการความเสี่ยง (risk management) ที่เหมาะสม ตลอดจน การสื่อสารความเสี่ยง (risk communication) ให้กับผู้เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เหมาะสมกับการศึกษานี้เนื่องจากมีบริบทด้าน สุขภาพคนและสุขภาพสัตว์ที่เป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ และการประเมินผลกระทบในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการทูต การประเมินความเสี่ยงโดยละเอียดตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ที่ เหมาะสม จะลดอคติหรือการตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึก ทำให้การตัดสินใจได้อย่างมีเหตุมีผลและยุติธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมต่อไป

2.1.3 กรอบความคิด

มาตรฐานของ OIE มาตรฐาน Codex และมาตรฐานของไทยมากำหนดความเสี่ยง มีการประเมินความเสี่ยงอย่างมีหลักการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เพื่อการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยมีความเชื่อมโยงกับมิติต่างประเทศ

2.1.4 วิธีการศึกษา

ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้วยการระดมความคิดของผู้เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญ ตามขั้นตอนดังนี้

1) การบ่งชี้ความเสี่ยง (risk identification) ความเสี่ยงในการศึกษานี้คือ การตรวจ ประเมินแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ด้วยระบบเสมือนจริง

2) การวิเคราะห์โอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง (likelihood or probability) ของแต่ละกลุ่มสินค้า ที่มีต่อสุขภาพคนและสัตว์ ในกรอบ SPS และกฎหมายของไทย

การศึกษานี้แบ่งกลุ่มสินค้าออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สินค้าประเภทอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีต้นกำเนิดมา จากสัตว์ (Animal feed and feed ingredients derived from animals) เช่น อาหารสัตว์เลี้ยง

เนื้อและกระดูกปน ขนไก่ปน เลือดปน ผลพลอยได้จากการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558

กลุ่มที่ 2 สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการทำให้สุก หมักเกลือ รมควัน หมักดอง เช่น แยม ไส้กรอก ซาลามี ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า น้ำผึ้ง กลุ่มนี้มีทั้งหมด 15 รายการ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561

กลุ่มที่ 3 สินค้าเพื่อการบริโภคของคน ที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ เช่น เนื้อสัตว์ เครื่องในสัตว์ น้ำผึ้ง รังนก เป็นต้น ตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. ควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

กลุ่มที่ 4 สินค้าที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคมี ต้นกำเนิดมาจากสัตว์ ตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. ควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

หาผลรวมความเสี่ยง (combine risk) ของสินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่ม โดยใช้ตารางที่ดัดแปลงจากตารางของ เพชร พยัพพฤกษ์ และคณะ (2558: 206) โดยกำหนดผลรวมเป็น 4 ระดับ คือ ความเสี่ยงต่ำ (low, L) รหัสสีเขียว ความเสี่ยงปานกลาง (moderate, M) รหัสสีเหลือง ความเสี่ยงปานกลางค่อนข้างสูง (medium-high, MH) รหัสสีส้ม และ ความเสี่ยงสูง (high, H) รหัสสีแดง

		โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง(Likelihood)			
		L	M	MH	H
ผลกระทบ(Impact)	L	L	L	M	MH
	M	L	M	M	MH
	MH	M	M	MH	H
	H	M	MH	H	H

Low	Medium	Medium High	High
-----	--------	-------------	------

กำหนดผลรวมความเสี่ยงเป็น 4 ระดับ คือ L (low) M (medium) MH (medium-high) และ H (high)

ภาพที่ 1 ตารางหาผลรวมโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง

3) การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านต่าง ๆ (impact or consequence of the risk) โดยมีการถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญ

ผลกระทบที่นำมาพิจารณาในการศึกษานี้มี 6 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ผลกระทบต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 2 ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่ และ โค

ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 4 ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ

ด้านที่ 5 ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเพิ่มขึ้น

ด้านที่ 6 ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ เช่นการระดมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า

4) การจัดลำดับความเสี่ยง (risk level or risk degree)

จัดระดับความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ

การจัดลำดับความเสี่ยงเป็นผลรวมจากการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงร่วมกับผลกระทบทางด้านต่าง ๆ (likelihood x impact) โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาตามภาพที่ 2 โดยกำหนดลำดับความเสี่ยงเป็น 4 ระดับ คือ ความเสี่ยงระดับต่ำ (low, L) รหัสสีเขียว ความเสี่ยงระดับปานกลาง (moderate, M) รหัสสีเหลือง ความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างสูง (medium-high, MH) รหัสสีส้ม และ ความเสี่ยงระดับสูง (high, H) รหัสสีแดง

		โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง(likelihood)			
		L	M	MH	H
ผลกระทบ(Impact)	L	L	L	M	MH
	M	L	M	M	MH
	MH	M	M	MH	H
	H	M	MH	H	H
		Low	Medium	Medium High	High

ภาพที่ 2 หลักเกณฑ์การจัดลำดับความเสี่ยงโดยพิจารณาจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงร่วมกับผลกระทบทางด้านต่าง ๆ (likelihood x impact)

5) การจัดการความเสี่ยง (risk management)

จากผลการวิเคราะห์เพื่อจัดลำดับความเสี่ยง สรุปและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการตอบโต้กับความเสี่ยง (risk response) และกิจกรรมเพื่อควบคุมความเสี่ยง (risk control activities)

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 WTO-SPS Agreement มาตราการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS Agreement)

- OIE Terrestrial Health Code
- Codex (FAO/WHO)

2.2.2 มาตรฐานด้านสุขภาพสัตว์

- OIE Terrestrial Health Code
- พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558
- พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

- พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2558
- มกษ.

2.2.3 มาตรฐานด้านความปลอดภัยอาหารสำหรับผู้บริโภค

- Codex
- พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522
- พระราชบัญญัติยา พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542

- พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2558
- มาตรฐานสินค้าเกษตร

2.2.4 การประเมินความเสี่ยง

- OIE Handbook on Import Risk Analysis for Animals and Animal Products
- An introduction to Qualitative Risk Analysis, Safran software
- How to Actually Perform a Qualitative Risk Analysis, Project Risk Coach
- Qualitative Risk Analysis Example: How to Perform Risk Assessment, Project Management Basics
- Risk Management การบริหารความเสี่ยงห้องปฏิบัติการ, สภาเทคนิคการแพทย์

2.3 สรุปกรอบแนวความคิด

ผลกระทบจากการระบาดโควิด-19 ทำให้ต้องจำกัดการเดินทาง การตรวจประเมินสินค้าปศุสัตว์ ณ สถานที่ผลิตเพื่อการให้การรับรองนำเข้า-ส่งออก จึงถูกแทนที่ด้วยการตรวจประเมินทางไกลหรือระบบเสมือนจริงผ่านระบบออนไลน์ อย่างไรก็ตามการตรวจประเมินสินค้าปศุสัตว์นำเข้าด้วยระบบเสมือนจริง มีข้อด้อยหลายประการทำให้ ทำให้ผลการตรวจประเมินไม่แน่นอนจนอาจจะนำความเสี่ยงมาสู่สุขภาพคนและสัตว์ได้ การศึกษานี้เป็นการประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพของการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง โดยคำนวณจากโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่มต่อสุขภาพคนละสัตว์ตามกรอบ SPS และผลกระทบในมิติต่าง ๆ ที่ได้มีการถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญ ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้าในแต่ละกลุ่มนำไปสู่แนวทางในการจัดการความเสี่ยงเพื่อลดโอกาสหรือผลกระทบจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการตรวจประเมินเสมือนจริง

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 การระบุความเสี่ยง (risk identification)

ความเสี่ยงในการศึกษาเรื่องนี้ หมายถึงความเสี่ยงในการใช้การตรวจประเมินเสมือนจริง (virtual audit) ในการตรวจประเมินแหล่งผลิตสินค้า (onsite audit) ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินความเสี่ยงการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ (import risk analysis)

การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงถูกระบุเป็นความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์เพราะการตรวจประเมินลักษณะนี้มีความไม่แน่นอนสูง เนื่องจากไม่สามารถประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่สามารถมองเห็นจากมุมมอง เช่น สถานที่ตั้งของโรงงาน บริเวณใกล้เคียงมีแหล่งที่จะนำโรคหรือไม่ ปัจจัยที่นอกเหนือจากการลงบันทึก เช่น อ่างล้างมือมีพอเพียงหรือไม่ มีการเก็บสารเคมีอันตรายในส่วนการผลิตหรือไม่ หรือปัจจัยที่ไม่สามารถมองเห็นอื่น ๆ เช่น กลิ่นเหม็นกลิ่นอับที่แสดงถึงสุขอนามัยการผลิตที่ไม่มีกลิ่นคลอรีนหรือสารเคมีที่ไม่ควรสัมผัสอาหาร เป็นต้น การทบทวนเอกสารหรือขอเอกสารเพิ่มเติม แทบไม่สามารถกระทำได้ ไม่สามารถประเมินรายละเอียดได้มากนักเนื่องจากข้อจำกัดของเวลาที่แตกต่างกัน อาจจะมีเพียง 3 ชั่วโมงต่อโรงงาน ในขณะที่โดยปกติจะใช้เวลา 4-6 ชั่วโมงในการตรวจประเมินแต่ละแห่ง จึงไม่สามารถเก็บรายละเอียดได้เท่าการไปตรวจ ณ สถานที่จริงได้ นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดของสัญญาณภาพและเสียงที่ส่งมา เช่น ภาพไม่ชัด ไม่เห็นภาพ เนื่องจากภายในโรงงานมีเครื่องจักรที่รบกวนสัญญาณ หรือมุมอับที่ไม่สามารถส่งสัญญาณได้

3.2 การวิเคราะห์โอกาส (likelihood) ที่สินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ในจะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์

คำถามความเสี่ยง (risk question) ในการวิเคราะห์ในขั้นนี้ คือ ความเสี่ยงจากการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงในสินค้าแต่ละกลุ่มมีผลเสียต่อสุขภาพคนและสุขภาพสัตว์มากน้อยเพียงใด ประเมินเป็นระดับคะแนน 1-5 โดยที่ 1 มีโอกาสนำความเสี่ยงน้อยที่สุด และ 5 มีโอกาสนำความเสี่ยงมากที่สุด

ผลเสียต่อสุขภาพคน ประเมินจากโอกาสในการนำโรคสัตว์สู่คน (zoonotic disease) โรคที่ติดต่อจากอาหาร (food-borne disease) ยาและฮอร์โมนตกค้าง (drug and hormone residues) สารเคมีปนเปื้อนตกค้าง (contaminant residue) ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการอาหารและการ

มาตรฐานอาหาร (Codex Alimentarius Commission: CODEX) ซึ่งเป็นคณะกรรมการร่วมระหว่างองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organisation: FAO) และองค์การอนามัยโลก (World Health Organisation: WHO) และพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

ผลเสียต่อสุขภาพสัตว์ ประเมินจากโอกาสในการนำโรคมานสู่ประชากรสัตว์ในประเทศไทย ตามข้อกำหนดขององค์การสุขภาพสัตว์โลก (World Organization of Animal Health: OIE) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

3.2.1 แบ่งกลุ่มสินค้า

การศึกษานี้แบ่งกลุ่มสินค้าออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สินค้าประเภทอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ (Animal feed and feed ingredients derived from animals) เช่น อาหารสัตว์เลี้ยง เนื้อและกระดูกปน ขนไก่ปน เลือดปน ผลพลอยได้จากการผลิตสินค้าปศุสัตว์ เป็นต้น ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558

กลุ่มที่ 2 สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการทำให้สุก หมักเกลือ รมควัน หมักดอง เช่น แฮม ไส้กรอก ซาลามี ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า น้ำผึ้ง กลุ่มนี้มีทั้งหมด 15 รายการ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561

กลุ่มที่ 3 สินค้าเพื่อการบริโภคของคน ที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ เช่น เนื้อสัตว์ เครื่องในสัตว์ น้ำผึ้ง รังนก เป็นต้น ตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. ควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

กลุ่มที่ 4 สินค้าที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคนที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ เช่น สัตว์มีชีวิต น้ำเชื้อแช่แข็ง ตัวอ่อนแช่แข็ง ไข่ที่มีตัวอ่อน หนังสือสำหรับผลิตเครื่องหนัง เป็นต้น ตามที่กำหนดไว้ใน พรบ. ควบคุมโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

3.2.2 วิเคราะห์โอกาสของความเสี่ยง (likelihood)

วิเคราะห์โอกาสที่สินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ จะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์ ด้วยการการให้คะแนน 1-5 โดยที่ 1 มีโอกาสนำความเสี่ยงน้อยที่สุด และ 5 มีโอกาสนำความเสี่ยงมากที่สุด

การประเมินโอกาสที่สินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่มจะนำความเสี่ยงมาต่อสุขภาพคนและสัตว์ โดยการระดมความคิดผู้เกี่ยวข้องและคณะผู้เชี่ยวชาญ ประเมินว่า กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์ มีโอกาสนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนค่อนข้างน้อย (ระดับคะแนน = 2) แต่นำความเสี่ยงต่อสุขภาพสัตว์ค่อนข้างมาก (ระดับคะแนน = 4) กลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์สุก หรือ ผ่านกระบวนการผลิต มีโอกาสจะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนอย่างมากเนื่องจากเป็นอาหารพร้อมบริโภค (ระดับคะแนน = 5) แต่นำความเสี่ยง

ต่อสุขภาพสัตว์น้อย (ระดับคะแนน = 1) กลุ่มที่ 3 ผลิตรัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน มีโอกาสจะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์อย่างมาก (ระดับคะแนน = 5 ทั้งในคนและสัตว์) เนื่องจากยังไม่ผ่านความร้อนหรือกระบวนการผลิตใด ๆ ที่จะสามารถลดเชื้อก่อโรคได้ กลุ่มที่ 4 ผลิตรัณฑ์ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน มีโอกาสจะนำความเสี่ยงต่อสุขภาพคนค่อนข้างน้อย (ระดับคะแนน = 2) แต่นำความเสี่ยงต่อสุขภาพสัตว์อย่างมาก (ระดับคะแนน = 5)

ตารางที่ 1 สรุปการประเมินโอกาสที่สินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่มจะนำความเสี่ยงมาต่อสุขภาพคนและสัตว์

	สุขภาพคน	สุขภาพสัตว์
กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์	2	4
กลุ่มที่ 2 ผลิตรัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต	5	1
กลุ่มที่ 3 ผลิตรัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน	5	5
กลุ่มที่ 4 ผลิตรัณฑ์ดิบ / ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน	2	5

หาผลรวมความเสี่ยง (combine risk) ของแต่ละกลุ่มสินค้าโดยพิจารณาจากโอกาสที่แต่ละกลุ่มสินค้าจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์ (สุขภาพคน x สุขภาพสัตว์) ตามเกณฑ์ที่กำหนดในภาพที่ 2 พบว่า สินค้าปศุสัตว์กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์ มีผลรวมความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างสูง (Medium High, MH) กลุ่มที่ 2 ผลิตรัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต มีผลรวมความเสี่ยงระดับปานกลาง (Medium, M) กลุ่มที่ 3 ผลิตรัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน มีผลรวมความเสี่ยงระดับสูง (High, H) และกลุ่มที่ 4 ผลิตรัณฑ์ดิบ / ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน มีผลรวมความเสี่ยงระดับปานกลางค่อนข้างสูง (Medium High, MH) ผลรวมโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ สรุปไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 2 ผลรวมโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่ม

	สุขภาพคน	สุขภาพสัตว์	ผลรวม
กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์	2	4	MH
กลุ่มที่ 2 ผลิตรัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต	5	1	M
กลุ่มที่ 3 ผลิตรัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน	5	5	H
กลุ่มที่ 4 ผลิตรัณฑ์ดิบ ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน	2	5	MH

3.3 การวิเคราะห์ผลกระทบ (impact หรือ consequence)

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง (virtual audit) ในด้านต่าง ๆ

คำถามความเสี่ยง (risk question) ในการวิเคราะห์ในขั้นนี้ คือ ความเสี่ยงจากการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงจะมีผลกระทบในด้านต่าง ๆ อย่างไร ประเมินเป็นระดับคะแนน 1-5 โดยที่ 1 มีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และ 5 มีผลกระทบด้านลบมากที่สุด โดยมีการถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญของผลกระทบแต่ละด้าน ประเมินเป็นระดับคะแนน 1-5 โดยที่ 1 มีความสำคัญน้อยที่สุด และ 5 มีความสำคัญมากที่สุด

การศึกษานี้ประเมินผลกระทบ 6 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การใช้สิทธิพลต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 2 ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่ และ โค

ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 4 ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ

ด้านที่ 5 ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเพิ่มขึ้น

ด้านที่ 6 ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ เช่นการระดมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า

เนื่องจากการผลกระทบในแต่ละด้านอาจมีความสำคัญไม่เท่ากัน ในการประเมินจึงมีการให้น้ำหนักตามความสำคัญของผลกระทบในแต่ละด้านไว้ด้วย (รายละเอียดการให้น้ำหนักผลกระทบแต่ละด้านอยู่ในภาคผนวก จ)

ด้านที่ 1 การใช้สิทธิพลต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

เนื่องจากหน่วยงานที่พิจารณาการนำเข้า-ส่งออกในประเทศคู่ค้าเกือบทั้งหมดจะเป็นหน่วยงานเดียวกัน การปฏิเสธการนำเข้าจากประเทศนั้นหรือกลุ่มประเทศนั้น อาจส่งผลในการยอมรับสินค้าจากประเทศไทย

ใน 3 อันดับแรกที่น่าจะนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากประเทศไทยได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และสหภาพยุโรป นั้น สหภาพยุโรปจะใช้เรื่องการนำเข้าสินค้าจากสหภาพยุโรปเป็นเงื่อนไขต่อการรองในการยอมรับสินค้านำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุด และเป็นผู้เรียกร้องให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตโดยการตรวจรับรองเสมือนจริง ดังนั้นการตรวจรับรองโดยระบบเสมือนจริงจะไม่เป็นอุปสรรคหรือความเสี่ยงต่อการส่งออกสินค้าไปสหภาพยุโรป (ระดับคะแนน = 1) แม้ว่าสหภาพยุโรปจะนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากประเทศไทยน้อยเมื่อเทียบกับญี่ปุ่นและจีน แต่มีบทบาทเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรฐานสากลที่ประเทศต่าง ๆ ให้ความเชื่อถือ คำนวณน้ำหนักความสำคัญโดยพิจารณาจากอิทธิพลต่อการส่งออกของไทย

จึงอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ระดับคะแนน = 4) ผลกระทบด้านลบต่อการส่งออกไปสหภาพยุโรปเมื่อทำการถ่วงน้ำหนักแล้วจัดอยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M) ในขณะเดียวการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงไม่มีผลต่อการส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น (ระดับคะแนน = 1) และมีผลน้อยต่อตลาดจีน (ระดับคะแนน = 2) โดยที่ประเทศทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อการส่งออกของไทยสูง คำนวณน้ำหนักความสำคัญจึงมีระดับคะแนน = 5 ผลกระทบด้านลบเมื่อทำการถ่วงน้ำหนักแล้วต่อการส่งออกไปญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (Medium High, MH) และของจีนอยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M)

เมื่อหาผลรวมจากผลรวมย่อยของผลกระทบจากการตรวจประเมินเสมือนจริงต่อการส่งออกไปสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน โดยใช้เกณฑ์ตามภาพที่ 2 ผลกระทบต่อการส่งออกอยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M)

ด้านที่ 2 ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่ และ โค

เนื่องจากการนำเข้าหรือการระงับการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์มีผลกระทบโดยตรงกับเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ แต่ผลกระทบในภาพรวมของเกษตรกรแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน จึงมีการถ่วงน้ำหนักโดยพิจารณาจากจำนวนฟาร์มและจำนวนเกษตรกร

พบว่า การตรวจประเมินเสมือนจริงจะมีผลกระทบด้านลบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการกลุ่มสุกรในระดับสูง (ระดับคะแนน = 5) ค่าถ่วงน้ำหนักของกลุ่มสุกร = 4 เนื่องจากมีจำนวนเกษตรกร / ฟาร์ม เป็นลำดับรองจากกลุ่มสัตว์ปีก ผลกระทบทางด้านลบต่อกลุ่มสุกรจึงอยู่ในระดับสูง (High, H) การตรวจประเมินเสมือนจริงจะมีผลกระทบด้านลบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการกลุ่มสัตว์ปีกในระดับต่ำ (ระดับคะแนน = 1) ค่าถ่วงน้ำหนักของกลุ่มสัตว์ปีก = 5 เนื่องจากกลุ่มสัตว์ปีกมีจำนวนเกษตรกร / ฟาร์ม มากที่สุด ผลกระทบทางด้านลบต่อกลุ่มสัตว์ปีกจึงอยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M) ส่วนการตรวจประเมินเสมือนจริงจะมีผลกระทบด้านลบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการกลุ่มโคในระดับต่ำ (ระดับคะแนน = 1) ค่าถ่วงน้ำหนักของกลุ่มโค = 3 เนื่องจากกลุ่มโคมีจำนวนเกษตรกร / ฟาร์ม น้อยที่สุด ผลกระทบทางด้านลบต่อกลุ่มโคจึงอยู่ในระดับต่ำ (Low, L)

เมื่อหาผลรวมจากผลรวมย่อยของผลกระทบด้านลบจากการตรวจประเมินเสมือนจริงต่อกลุ่มเกษตรกร / ผู้ประกอบการกลุ่ม สุกร สัตว์ปีก และโค โดยใช้เกณฑ์ตามภาพที่ 2 ผลกระทบทางด้านลบต่อกลุ่มเกษตรกร / ผู้ประกอบการภายในประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M)

ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

คะแนนประเมินผลกระทบด้านลบต่อมูลค่าการส่งออกไป สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน มีค่าเท่ากันคือ = 1 มีผลกระทบน้อย แต่ความแตกต่างอยู่ที่การให้น้ำหนักความสำคัญตามมูลค่า

การส่งออก จากรายงานของสำนักพัฒนาระบบและมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์² การส่งออก เนื้อไก่ดิบแช่แข็งในปี 2563 มีมูลค่า 32,952 ล้านบาท เป็นตลาดญี่ปุ่น 38% จีน 32% สหภาพยุโรป 15% อื่น ๆ เช่น ฮองกง เกาหลี สิงคโปร์ รวม 15% ส่วนการส่งออกสินค้าเนื้อไก่แปรรูปในปี 2563 มีมูลค่า 76,115.28 ล้านบาท เป็นตลาดญี่ปุ่น 53% สหภาพยุโรป 36% อื่น ๆ 11% นอกจากนี้ไทยยัง ส่งออกสินค้าประเภทรังนกไปจีน มีมูลค่าคิดเป็น 40% ของมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทนี้ (มูลค่า ส่งออกรังนกไปจีน 18,123,722 บาท / มูลค่าส่งออกรังนกทั้งหมด 73,734,671 บาท) การให้น้ำหนัก ตามมูลค่าการส่งออกในตลาดหลัก คือ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และจีน จึงเป็น 5, 4 และ 2 ตามลำดับ ผลกระทบของการตรวจประเมินเสมือนจริงต่อมูลค่าการส่งออกของแต่ละตลาด โดยมีการให้น้ำหนัก ความสำคัญของแต่ละตลาดตามมูลค่าส่งออกของสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น อยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M) ส่วนของตลาดจีน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (Low, L)

เมื่อหาผลรวมจากผลรวมย่อยของผลกระทบด้านลบจากการตรวจประเมินเสมือนจริงต่อ มูลค่าการส่งออกทั้ง 3 ตลาด โดยใช้เกณฑ์ตามภาพที่ 2 ผลกระทบทางด้านลบต่อมูลค่าการส่งออก อยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M)

ด้านที่ 4 ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ

คะแนนประเมินผลกระทบของการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงต่อความต้องการสินค้า ปศุสัตว์จากต่างประเทศ = 1 คือไม่มีผลกระทบ เพราะคาดว่าในภาพรวมความต้องการสินค้าปศุสัตว์ จากต่างประเทศจะเหมือนกันไม่ว่าการตรวจประเมินแหล่งกำเนิดสินค้าจะเป็นแบบการเดินทางไปตรวจ ณ สถานที่จริง หรือแบบเสมือนจริง การให้น้ำหนักความสำคัญ = 5 เนื่องจากการนำเข้าปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ มีความสำคัญระดับสูง

ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศเมื่อมีการถ่วงน้ำหนักแล้ว จัดอยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M)

ด้านที่ 5 ผลกระทบต่อค่าใช้จ่าย

ผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายจากการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง เช่น ค่าใช้จ่ายทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจจะเพิ่มขึ้น ผลกระทบด้านนี้ได้คะแนน = 3 และให้ค่าถ่วงน้ำหนัก = 3 คือ อยู่ในระดับปานกลาง (Medium, M) เนื่องจากผู้ประเมินมีความเห็นว่าแม้จะมีค่าใช้จ่ายด้านระบบ สารสนเทศมากขึ้น แต่สามารถที่จะลดค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ลงได้ และระบบสารสนเทศที่ได้รับการ พัฒนาขึ้นจะสามารถรองรับงานด้านอื่น ๆ ได้ด้วย

² เอกสารประกอบการประชุมภายในกรมปศุสัตว์

ด้านที่ 6 ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ เช่นการสะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า

ผู้ประเมินมีความเห็นว่าการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงจะส่งผลกระทบด้านลบเป็นอย่างมากต่อการสะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า คะแนนประเมิน = 5 ผู้ประเมินให้ความสำคัญผลกระทบในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ในระดับสูงเช่นกัน และให้ค่าถ่วงน้ำหนัก = 5 โดยรวมผลกระทบด้านลบต่อคุณประโยชน์ด้านอื่น ๆ เมื่อถ่วงน้ำหนักแล้ว อยู่ในระดับสูง (High, H)

สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบจากด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน โดยถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญของผลกระทบในแต่ละด้าน ผลรวมตัดสินตามเกณฑ์ในภาพที่ 2

ตารางที่ 3 สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบจากด้านต่าง ๆ 6 ด้าน

ผลกระทบ		คะแนนประเมิน	ค่าถ่วงน้ำหนัก	ผลรวมย่อย	ผลรวม
1. การใช้สิทธิพลต่อการส่งออก	สหภาพยุโรป	1	4	M	M
	ญี่ปุ่น	2	5	MH	
	จีน	1	5	M	
2. ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการในประเทศ	สุกร	5	4	H	M
	สัตว์ปีก	1	5	M	
	โค	1	3	L	
3. มูลค่าการส่งออกลดลง	สหภาพยุโรป	1	4	M	L
	ญี่ปุ่น	1	5	M	
	จีน	1	2	L	
4. ความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ		1	5	M	M
5. ค่าใช้จ่ายในการตรวจประเมิน		3	3	M	M
6. คุณค่าด้านอื่น ๆ		5	4	H	H

หมายเหตุ: 1 มีผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด และ 5 มีผลกระทบด้านลบมากที่สุด โดยถ่วงน้ำหนักตามความสำคัญของผลกระทบในแต่ละด้าน (1 มีความสำคัญน้อยที่สุด และ 5 มีความสำคัญมากที่สุด)

3.4 การจัดลำดับความเสี่ยง (risk level หรือ risk degree)

การจัดลำดับความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ทั้ง 4 กลุ่ม

การจัดลำดับความเสี่ยง เป็นผลรวมจากการพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงร่วมกับผลกระทบทางด้านต่าง ๆ (Likelihood x Impact) โดยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาตามภาพที่ 2 เช่น สำหรับสินค้าในกลุ่มที่ 1 มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงน้อย (L) และความเสี่ยงนั้นมีผลกระทบน้อย (L) สินค้าชิ้นนี้จัดเป็นสินค้าที่มีลำดับความเสี่ยงต่ำ ($L \times L = L$)

การจัดลำดับความเสี่ยงของสินค้านำเข้ากลุ่มต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ เกิดจากนำโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ของสินค้าปศุสัตว์แต่ละกลุ่ม (จากการประเมินในขั้นตอน 3.2) มาวิเคราะห์ร่วมกับผลกระทบในแต่ละด้าน (จากการประเมินในขั้นตอน 3.3) ทีละกลุ่ม ทีละผลกระทบ แล้วจัดลำดับความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้าจากผลรวมความเสี่ยงเมื่อพิจารณาผลกระทบทุกด้านแล้ว จัดลำดับความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้าเป็น 4 ระดับ คือ

Low	รหัสสีเขียว	ลำดับความเสี่ยง ต่ำ (L)
Moderate	รหัสสีเหลือง	ลำดับความเสี่ยง ปานกลาง (M)
Medium High	รหัสสีส้ม	ลำดับความเสี่ยง ปานกลางค่อนข้างสูง (MH)
High	รหัสสีแดง	ลำดับความเสี่ยง สูง (H)

ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้านำเข้ากลุ่มต่าง ๆ

โดยพิจารณาผลกระทบทั้ง 6 ด้าน และการกำหนดลำดับความเสี่ยงของสินค้าจากผลรวมการวิเคราะห์ความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้า สรุปไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้านำเข้ากลุ่มต่าง ๆ แยกแยะตามผลกระทบและการกำหนดความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้าจากผลรวมการวิเคราะห์ความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง		สินค้ากลุ่ม 1	สินค้ากลุ่ม 2	สินค้ากลุ่ม 3	สินค้ากลุ่ม 4
ผลกระทบ		MH	M	H	MH
1. อิทธิพลส่งออก	M	M	M	MH	M
2. เกษตรกร	M	M	M	MH	M
3. มูลค่าส่งออก	L	M	L	M	M
4. ความต้องการสินค้าในประเทศ	M	M	M	HM	M
5. ค่าใช้จ่าย	M	M	M	MH	MH
6. คุณค่าอื่น ๆ	H	MH	MH	H	H
กำหนดระดับความเสี่ยง		M+	M-	MH+	MH
					

หมายเหตุ สินค้ากลุ่มที่ 1 = อาหารสัตว์ กลุ่มที่ 2 = ผลิตภัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต

กลุ่มที่ 3 = ผลิตภัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน กลุ่มที่ 4 = ผลิตภัณฑ์ดิบ ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน

จากผลรวมการวิเคราะห์ความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้านำเข้า (ตารางที่ 4) กำหนดลำดับความเสี่ยงของแต่ละสินค้านี้

กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์ เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลางค่อนข้างสูง (M+ รหัสสีเหลืองปนส้ม)

กลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลางค่อนข้างต่ำ (M- รหัสสีเหลืองปนเขียว)

กลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดใน 4 กลุ่ม (MH+ รหัสสีส้มเกือบแดง)

กลุ่มที่ 4 ผลิตภัณฑ์ดิบ ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลางค่อนข้างสูง (MH รหัสสีส้ม)

3.5 การบริหารจัดการความเสี่ยง (risk management)

การบริหารจัดการความเสี่ยง แบ่งเป็น การตอบโต้ความเสี่ยง (risk response) และการควบคุมความเสี่ยง (risk control) การตอบโต้ความเสี่ยงเป็นกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินการที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เมื่อมีความเสี่ยงเกิดขึ้น หรือเมื่อความเสี่ยงมีแนวโน้มสูงขึ้นจนอาจจะเกินระดับที่ยอมรับได้

(acceptable or limited focus) โดยระดับที่ยอมรับได้นี้ต้องพิจารณาและกำหนดไว้ล่วงหน้า ส่วนการควบคุมความเสี่ยง หมายถึงกิจกรรมหรือแนวทางการปฏิบัติงานในการควบคุมความเสี่ยง ในกรณีที่สามารถยอมรับความเสี่ยงนั้นได้ แต่ต้องควบคุมไว้ให้ไม่ให้เกิดระดับที่ยอมรับได้

การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงถูกระบุเป็นความเสี่ยงในการนำเข้าสู่สินค้าปศุสัตว์เพราะการตรวจประเมินลักษณะนี้มีความไม่แน่นอนสูง อาจทำให้ผลการประเมินคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง จึงต้องมีการจัดการความเสี่ยงในการนำเข้าสู่สินค้าปศุสัตว์ โดยมีแนวทางการลดความเสี่ยงจากการนำเข้าได้หลายประการ ที่สามารถกระทำได้ หรือใช้เป็นเงื่อนไขในการนำเข้า เช่น การไม่ใช้การประเมินเสมือนจริงในการประเมินครั้งแรก (initial audit) ใช้เฉพาะการตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุ การไม่อนุญาตการนำเข้าทั้งระบบ (system approval) จากประเทศที่มีความเสี่ยงสูง การอนุญาตให้นำเข้าเฉพาะรายสินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ การนำเข้าเป็นรายโรง / รายฟาร์ม การตรวจประเมินเสมือนจริงเฉพาะการต่ออายุ การกำหนดพื้นที่ (regionalization) การกำหนดระยะเวลา การอนุญาตนำเข้าในกรณีที่เห็นว่ามีความเสี่ยง เพื่อการพิจารณาทบทวน (re-evaluation) เช่น โดยปกติจะอนุญาตให้นำเข้าเป็นระยะเวลา 3 ปี แล้วต้องได้รับการประเมินใหม่เพื่อต่ออายุ กรณีมีความเสี่ยงอาจลดระยะเวลาเป็น 1 หรือ 2 ปี เพื่อประเมินสถานการณ์ใหม่

เงื่อนไขที่อาจจะเลือกใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากจากตรวจประเมินเสมือนจริง โดยกำหนดแนวทางไว้ก่อนตามระดับความเสี่ยง ที่นำเสนอไว้ในตารางที่ 5 ทั้งนี้เงื่อนไขเหล่านี้อาจจะใช้ร่วมกันทั้งหมดหรือเลือกใช้บางเงื่อนไขก็ได้

ตารางที่ 5 เงื่อนไขที่อาจจะเลือกใช้เป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยงจากจากตรวจประเมินเสมือนจริงโดยกำหนดตามความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	Initial audit	Renewal audit	System approval	Establishment approval	New product approval	Approval Duration	1 ปี	2 ปี	3 ปี
 ความเสี่ยงต่ำ	x	✓	✓	✓	✓	✓			
 ความเสี่ยงปานกลาง	x	✓	x	✓	✓	✓			
 ความเสี่ยงปานกลาง ค่อนข้างสูง	x	✓	x	✓	x	✓			
 ความเสี่ยงสูง	x	✓	x	✓	x	พิจารณาเป็นกรณี			

จากผลการวิเคราะห์ในการศึกษานี้ ได้ข้อเสนอแนะทางในการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากการใช้การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงตามประเภทสินค้า ดังนี้

สินค้ากลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์ มีความเสี่ยงจากการตรวจประเมินเสมือนจริงในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางสูง เงื่อนไขที่สามารถใช้ได้เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยง ได้แก่ อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ และอนุญาตเป็นรายโรงงาน กรณีที่เป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วสามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ โดยใบอนุญาตมีอายุคราวละ 3 ปี

สินค้ากลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต มีความเสี่ยงจากการตรวจประเมินเสมือนจริงในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ เงื่อนไขที่สามารถใช้ได้เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยง ได้แก่ อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อาจจะอนุญาตการนำเข้าเป็นระบบ (system approval)³ หรือรายโรงงานก็ได้ กรณีที่เป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วสามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ โดยใบอนุญาตมีอายุคราวละ 3 ปี

สินค้ากลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์ดิบ เพื่อการบริโภคของคน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดใน 4 กลุ่ม เงื่อนไขที่สามารถใช้ได้เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยง ได้แก่ อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อนุญาตเป็นรายโรงงานเท่านั้น และแม้ว่าจะเป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วก็ไม่สามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ กรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ต้องใช้การตรวจเสมือนจริง อาจต่ออายุใบอนุญาตให้ จนสามารถเดินทางไปตรวจสถานที่ผลิตจริงได้ ซึ่งทำให้การต่ออายุด้วยการตรวจเสมือนจริง อาจจะมีระยะเวลาไม่ถึง 3 ปี

สินค้ากลุ่มที่ 4 ผลิตภัณฑ์ดิบ ไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลางค่อนข้างสูง เงื่อนไขที่สามารถใช้ได้เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยง ได้แก่ อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อนุญาตเป็นรายโรงงานเท่านั้น และแม้ว่าจะเป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วก็ไม่ประสงค์จะใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ หากมีความจำเป็นต้องใช้การตรวจเสมือนจริง อาจต่ออายุใบอนุญาตให้ โดยมีระยะเวลา 3 ปี

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ ตั้งแต่การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงของสินค้าในแต่ละกลุ่ม การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านต่าง ๆ และการจัดลำดับความเสี่ยงซึ่งเป็นผลรวมของโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับผลกระทบ ทำให้สามารถเห็นความเสี่ยงของสินค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน สามารถกำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมตามที่สรุปไว้ในตารางที่ 6

³ การอนุญาตการนำเข้าเป็นระบบ (system approval) หมายถึงการตรวจประเมินแบบสุ่มโรงงานมาเป็นตัวแทน หากทุกโรงงานที่สุ่มตรวจไม่พบข้อบกพร่อง จะอนุญาตให้ทุกโรงงานที่เสนอมาในประเทศนั้นส่งสินค้ามาได้

ตารางที่ 6 แนวทางการจัดการความเสี่ยงจากการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงสำหรับการ
อนุญาตนำเข้าสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ

กลุ่มสินค้า	ระดับ ความเสี่ยง	แนวทางการจัดการความเสี่ยง
กลุ่มที่ 1 อาหารสัตว์	 M+	อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ และอนุญาตเป็นรายโรงงาน กรณีที่เป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วสามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ โดยใบอนุญาตมีอายุคราวละ 3 ปี
กลุ่มที่ 2 ผลิตภัณฑ์สุก / ผ่านกระบวนการผลิต	 M-	อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อาจจะอนุญาตเป็นระบบหรือรายโรงงานก็ได้ กรณีที่เป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วสามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ โดยใบอนุญาตมีอายุคราวละ 3 ปี
กลุ่มที่ 3 ผลิตภัณฑ์ดิบเพื่อการบริโภคของคน	 MH+	อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อนุญาตเป็นรายโรงงานเท่านั้น และแม้ว่าจะเป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วก็ไม่สามารถใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อในการรับรองสินค้าใหม่ได้ กรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ต้องใช้การตรวจเสมือนจริง อาจต่ออายุใบอนุญาตให้ จนสามารถเดินทางไปตรวจสอบสถานที่ผลิตจริงได้ ซึ่งทำให้การต่ออายุด้วยการตรวจเสมือนจริง อาจจะมีระยะเวลาไม่ถึง 3 ปี
กลุ่มที่ 4 ผลิตภัณฑ์ดิบไม่ใช่เพื่อการบริโภคของคน	 MH	อนุญาตให้ใช้การตรวจเสมือนจริงเฉพาะการตรวจต่ออายุ อนุญาตเป็นรายโรงงานเท่านั้น และแม้ว่าจะเป็นโรงงานที่เคยได้รับการอนุญาตแล้วก็ไม่ประสงค์จะใช้การตรวจประเมินเสมือนจริงเพื่อการรับรองสินค้าใหม่ได้ หากมีความจำเป็นต้องใช้การตรวจเสมือนจริง อาจต่ออายุใบอนุญาตให้ โดยมีระยะเวลา 3 ปี

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

4.1.1 สรุปผลการศึกษา

สินค้าปศุสัตว์ เป็นหนึ่งในสินค้าทางการเกษตรที่มีความสำคัญในการส่งออกและนำเข้า เนื่องจากอุตสาหกรรมสินค้าจากปศุสัตว์มีขยายตัวอย่างรวดเร็ว สามารถนำรายได้เข้าประเทศจากเส้นล้านบาทเมื่อปี 2557 และคาดการณ์ว่าจะเป็นสองแสนล้านบาทในปี 2564 แนวโน้มความต้องการอาหารโปรตีนของประชากรโลกและสินค้าปศุสัตว์เพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสของประเทศไทยในการขยายตลาดสินค้าปศุสัตว์

ขณะเดียวกันประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การการค้า จึงต้องดำเนินงานตามพันธกรณี และข้อตกลงที่กำหนดโดย WTO ภายใต้กรอบข้อตกลงทางสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures หรือ SPS Measures)

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในการกำกับดูแลสินค้าปศุสัตว์ทั้งวงจร มีส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการส่งออกของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลักดันการส่งออกสินค้าปศุสัตว์จนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันยังมีบทบาทสำคัญที่จะปกป้องประชากรสัตว์ในประเทศจากโรคระบาดต่าง ๆ การป้องกันความเสี่ยงโรคระบาดสัตว์จากต่างประเทศ รวมถึงการป้องกันสุขภาพมนุษย์จากโรคระบาดจากสัตว์สู่คน และกำกับดูแลด้านอาหารปลอดภัยของสินค้าปศุสัตว์ โดยดำเนินการสอดคล้องกับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช โดยเฉพาะมาตรา 4, 5, 6, 7, 8 และ 12

กรมปศุสัตว์ใช้ระบบ GAP GMP/HACCP ในการรับรองแหล่งผลิตในประเทศไทย เพื่อให้สินค้าปศุสัตว์มีความปลอดภัยตามมาตรฐาน มีกลไกการการตรวจประเมินเพื่อให้การรับรองมาตรฐาน ส่วนการตรวจรับรองแหล่งผลิตในต่างประเทศนั้น ใช้หลักการประเมินความเสี่ยงตามแนวทางของ OIE การตรวจประเมินแหล่งผลิตทั้งภายในและต่างประเทศได้ดำเนินการโดยการที่คณะผู้ตรวจประเมินเดินทางไปตรวจ ณ สถานที่ผลิต เมื่อมีวิกฤตจากการระบาดของ โควิด-19 ตั้งแต่ปี 2562 กรมปศุสัตว์จึงริเริ่มให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศด้วยระบบทางไกลผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งรับการตรวจประเมินด้วยระบบเสมือนจริงจากประเทศคู่ค้าด้วย

ด้านการนำเข้า สหภาพยุโรปเรียกร้องให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตโดยการตรวจรับรองเสมือนจริง เพื่อลดอุปสรรคในการส่งออกสินค้าปศุสัตว์จากประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปมายังประเทศไทย กรมปศุสัตว์ได้ทดลองการตรวจประเมินเสมือนจริงกับประเทศสเปนเป็นประเทศแรกพบข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ ทำให้ผลการตรวจวิเคราะห์มีความไม่แน่นอน อาจจะนำความเสี่ยงมาสู่ประชากรมนุษย์และสัตว์ในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปยังคงดันมาเรื่อย ๆ และคาดการณ์ได้ว่าอาจจะเสนอการตรวจเสมือนจริงเป็นการถาวร

การศึกษานี้ระบุความเสี่ยง (risk identification) คือ การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงเป็นความเสี่ยง โดยมีสมมุติฐานว่า การตรวจประเมินความเสี่ยงสินค้านำเข้าด้วยระบบเสมือนจริงไม่สามารถทดแทนการตรวจประเมิน ณ สถานที่จริงได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามเมื่อมีแรงกดดันหรือแนวโน้มจากโรคระบาดที่อาจจะต้องใช้การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงในระยะยาว จึงต้องมีการประเมินความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง และหาแนวทางในการจัดการกับความเสี่ยงนั้น

การศึกษานี้แบ่งสินค้าปศุสัตว์เป็น 4 คือ กลุ่มที่ 1 สินค้าประเภทอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ กลุ่มที่ 2 สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีการทำให้สุกหรือผ่านขั้นตอน เช่น หมัก ดอง อบแห้ง เพื่อการบริโภคของคน กลุ่มที่ 3 สินค้าเพื่อการบริโภคของคนที่มีต้นกำเนิดมาจากสัตว์ กลุ่มที่ 4 สินค้าที่ไม่ใช่เพื่อการบริโภคมี ต้นกำเนิดมาจากสัตว์ โอกาสที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง (likelihood, probability) ของกลุ่มที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างสูง กลุ่มที่ 2 ปานกลาง กลุ่มที่ 3 สูง และกลุ่มที่ 4 ปานกลางค่อนข้างสูง

ผลกระทบ (impact, consequence) ที่นำมาพิจารณาในการศึกษานี้มี 6 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่ม คือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่ และ โค ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเพิ่มขึ้น ผลกระทบทางด้านอื่น ๆ เช่น การสะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า ทั้งนี้มีการถ่วงน้ำหนักผลกระทบแต่ละด้านตามความสำคัญ

การจัดลำดับความเสี่ยง (risk level, risk degree) คำนวณจากโอกาสของความเสี่ยงกับผลกระทบ (likelihood x impact) โดยพิจารณาทีละกลุ่มสินค้า ลำดับความเสี่ยงของสินค้าปศุสัตว์กลุ่มที่ 1 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง กลุ่มที่ 2 ปานกลางค่อนข้างต่ำ กลุ่มที่ 3 มีระดับความเสี่ยงสูงที่สุด และกลุ่มที่ 4 อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง

จากระดับความเสี่ยงที่คำนวณได้ นำมากำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงในแต่ละกลุ่มสินค้า โดยมีแนวทางการลดความเสี่ยงจากการนำเข้าได้หลายประการที่สามารถกระทำได้

หรือใช้เป็นเงื่อนไขในการนำเข้า เช่น การไม่ใช้การประเมินเสมือนจริงในการประเมินครั้งแรก (initial audit) ใช้เฉพาะการตรวจประเมินเพื่อการต่ออายุ (renewal audit) การไม่อนุญาตการนำเข้าทั้งระบบ (system approval) ในสินค้าที่มีความเสี่ยงสูง การอนุญาตให้นำเข้าเฉพาะรายสินค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ การนำเข้าเป็นรายโรง / รายฟาร์ม การกำหนดระยะเวลาการอนุญาตนำเข้าให้สั้นลงเพื่อการพิจารณาทบทวน (re-evaluation) ประเมินสถานการณ์ใหม่

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการคิดโดยใช้หลักการและเหตุผลพิจารณาในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์โอกาสในการนำความเสี่ยง การวิเคราะห์ผลกระทบทางด้านต่าง ๆ และการจัดลำดับความเสี่ยงซึ่งเป็นผลรวมของโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับผลกระทบ ทำให้สามารถเห็นความเสี่ยงของสินค้าแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน สามารถกำหนดแนวทางการจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

4.1.2 วิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพโดยประมวลจากข้อมูลระหว่างปี 2563-2564 การคาดการณ์ความเสี่ยงสำหรับ 5 ปี-10 ปี ข้างหน้าว่าผลการศึกษาจะยังเป็นจริงหรือไม่ จะต้องคำนึงถึงโอกาสในการเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ร่วมกับผลกระทบ (Impact) จากความเสี่ยงนั้นที่อาจจะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

สำหรับโอกาสในการเกิดความเสี่ยงของแต่ละกลุ่มสินค้า ต่อสุขภาพคนและสัตว์ ตามกรอบ SPS Agreement ผลการประเมินส่วนใหญ่จะยังเป็นจริง การเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของ CODEX เช่น ค่าปริมาณสารตกค้างสูงสุดที่อนุญาตให้ตรวจพบได้ (maximum residue limit: MRL) หรือข้อกำหนดด้านโรคสัตว์ของ OIE มักจะปรับเปลี่ยนอย่างค่อยเป็นค่อยไป จึงจะไม่ส่งผลกระทบต่อโอกาสของความเสี่ยงมากนัก ยกเว้นกรณีเกิดโรคอุบัติใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรงหรือกะทันหัน (extreme climate change) จนทำให้เกิดการระบาดของโรคแปลกถิ่น (exotic disease)

ส่วนผลกระทบจากความเสี่ยง อาจจะเปลี่ยนแปลงได้มากกว่าโอกาสของความเสี่ยง ผลกระทบจากความเสี่ยงอาจเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการตลาด นโยบายที่ส่งผลกระทบต่อการนำเข้าส่งออก อิทธิพลและการใช้อิทธิพลของประเทศคู่ค้า สัดส่วนการนำเข้าสินค้าจากประเทศไทย คาดการณ์ว่าประเทศจีนจะทวีความสำคัญและมีอิทธิพลมากขึ้นอย่างรวดเร็วต่อการตลาดของไทย แม้ว่าจีนจะยังไม่เคยใช้อิทธิพลทางการค้ามากดดันการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของไทย แต่ก็ไม่อาจคาดเดาได้ว่า จีนจะใช้อิทธิพลนี้มากดดันไทยหรือไม่และอย่างไร การส่งออกไปสหภาพยุโรปมีสัดส่วนลดลงและยิ่งลดลงอย่างมากเมื่ออังกฤษออกจากสหภาพยุโรป ในขณะที่เดียวกันตลาดอังกฤษจะมีความสำคัญมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สหภาพยุโรปยังคงมีอิทธิพลในฐานะผู้นำในการกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ต่อไป

แม้ว่าการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงจะมีความไม่แน่นอนอยู่มาก อาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงและผลกระทบด้านต่าง ๆ แต่การตรวจประเมินแบบเสมือนจริงจะต้องถูกนำมาใช้ต่อไปอย่างแน่นอน จึงต้องมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามที่ได้วิเคราะห์มาแล้วว่า 5-10 ปีข้างหน้า โอกาสในการเกิดความเสี่ยงน่าจะเปลี่ยนแปลงน้อย แต่ผลกระทบที่เกิดจากความเสี่ยงจะมีมากกว่า นโยบายและแนวทางการจัดการความเสี่ยงจึงควรมุ่งเน้นไปที่การลดผลกระทบ ดังที่จะเสนอแนะในหัวข้อ 4.2 ต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

นโยบายที่ดีที่สุดในการลดผลกระทบและความเสี่ยงจากการนำเข้า คือ การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าปศุสัตว์ให้เพียงพอแก่การบริโภคภายในประเทศ เพื่อลดการนำเข้าลดโอกาสและผลกระทบจากการนำเข้า ทำให้คนไทยมีแหล่งอาหารโปรตีนที่มีคุณภาพดี ปลอดภัย และราคาถูก เกิดความมั่นคงทางอาหาร โปรตีนเป็นโภชนะสำคัญที่ทำให้เยาวชนเติบโตอย่างแข็งแรง และมีสติปัญญาดี สตรีมีครรภ์และให้นมบุตรต้องการโปรตีนคุณภาพดีและมีปริมาณเพียงพอเพื่อประโยชน์แก่ทารกที่จะเติบโตขึ้นมา ประชาชนทั่วไปต้องการโปรตีนเพื่อสร้างเสริมให้มีสุขภาพดี ไม่เป็นภาระแก่ระบบการรักษาพยาบาลและสาธารณสุขของประเทศ เมื่อสามารถผลิตได้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศแล้วก็จะสามารถส่งออกเพื่อนำเงินตราเข้าประเทศได้

แม้ว่าการศึกษาจะมีวัตถุประสงค์ในการเตรียมรับข้อเรียกร้องและแรงกดดันจากประเทศคู่ค้าเรื่องการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ แต่การตรวจประเมินแหล่งผลิตภายในประเทศก็ชี้ให้เห็นความเสี่ยง หรือจุดที่จะต้องได้รับการพัฒนาในวงจรสินค้าปศุสัตว์ของไทยเช่นกัน

ยุทธศาสตร์สินค้าปศุสัตว์จะต้องแยกพิจารณาเป็นกลุ่มสินค้าและชนิดสินค้าเพราะแต่ละกลุ่มมีปัญหา อุปสรรค ระดับการพัฒนา และแนวทางที่แตกต่างกัน ยุทธศาสตร์การลงทุนและเป้าหมายการพัฒนาแต่ละกลุ่มสินค้า/ชนิดสินค้า จึงมีความแตกต่างกัน เช่น สินค้ากลุ่มอาหารสัตว์มีความต้องการสินค้าประเภทโปรตีนแปรรูปจากสัตว์ (processed animal proteins, PAPs) เป็นจำนวนมากเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์ ยุทธศาสตร์สำหรับสินค้ากลุ่มนี้คือการส่งเสริมให้มีการผลิตในประเทศให้มากขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้าและลดต้นทุนการผลิต อาหารสัตว์เป็นต้นทุนในการผลิตปศุสัตว์ถึง 60-70% การลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์จะส่งผลกระทบทางด้านบวกเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการผลิตสินค้าปศุสัตว์ทั้งวงจร

ยุทธศาสตร์สัตว์ปีกควรเน้นทางด้านการพัฒนาสินค้าแปรรูปหรือปรุงสุกให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพราะเป็นจุดเด่นของสินค้าไทยและมีมูลค่าสูง ในปัจจุบันยากที่ประเทศอื่น ๆ จะผลิตให้ทัดเทียมได้ สินค้าปรุงสุกยังมีความเสี่ยงต่ำเรื่องโรคต่าง ๆ ทำให้ไม่มีอุปสรรคด้าน SPS

นอกจากนี้ควรส่งเสริมการนำผลพลอยได้ (by-product) จากโรงฆ่าสัตว์ปีกซึ่งมีปริมาณมหาศาลไปเพิ่มมูลค่า เช่น ผลิตเป็น PAPs

ส่วนสุกรและโคปัจจุบันยังส่งออกได้น้อย เนื่องจากปัญหาโรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease, FMD) ซึ่งเป็นโรคประจำถิ่นของไทยและประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ แต่เป็นโรคที่ร้ายแรงของประเทศต่าง ๆ ในโลก เช่น ยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น ทำให้ประเทศเหล่านั้นไม่ยอมรับสินค้าประเภทสุกรและโคจากประเทศไทย ปัจจุบันจึงส่งออกได้เฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเพราะมีสถานะโรคเช่นเดียวกับไทย ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นคือการสร้างเขตปลอดโรคปากเท้าเปื่อยและได้รับการรับรองจาก OIE กรมปศุสัตว์ได้มีนโยบายและดำเนินการสร้างเขต 2 (จังหวัดในเขตตะวันออก) ให้เป็นเขตปลอดโรคปากเท้าเปื่อย ขณะนี้อยู่ระหว่างการขอรับรองจาก OIE ยุทธศาสตร์การควบคุมโรคสัตว์เป็นหัวข้อที่ดีที่สุดสำหรับความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากมีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ขณะนี้มีการดำเนินการอยู่โดยมีการสนับสนุนจาก FAO และ OIE

ยุทธศาสตร์สุกร ไทยมีศักยภาพในการผลิตสุกรเป็นอย่างมาก แต่ยังส่งออกได้น้อย เนื่องจากปัญหาโรคปากเท้าเปื่อยตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ขณะนี้สามารถส่งออกสินค้าผ่านความร้อนและแปรรูปได้ จึงควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ให้มากขึ้น เนื่องจากไม่ติดปัญหาเรื่องโรคอีกประเด็นหนึ่งคือต้นทุนอาหารสุกรของไทยสูง เนื่องจากต้องนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง PAPs จึงควรมีนโยบายส่งเสริมการผลิตในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้าและลดต้นทุนอาหาร

ยุทธศาสตร์โคเนื้อ ปัจจุบันไทยยังผลิตโคเนื้อไม่เพียงพอต่อการบริโภค ทำให้มีการนำเข้าเนื้อโคและเครื่องในจากต่างประเทศ รวมทั้งโคมีชีวิต โดยเฉพาะการนำเข้าโคกระบือมีชีวิตจากประเทศเพื่อนบ้านทางตะวันตก ซึ่งสถานะโรคไม่อาจจะทราบได้ แม้ว่าจะมีการกักสัตว์ ทำวัคซีน และตรวจเลือด ก่อนจะให้มาสัมผัสกับสัตว์ในประเทศแล้วก็ตาม แต่โรคอุบัติใหม่ที่คาดไม่ถึงก็ยังสามารถเล็ดลอดการตรวจสอบจนมาระบาดในประเทศได้ ยุทธศาสตร์โคเนื้อในระยะแรกจึงควรมุ่งเน้นการผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศและส่งออกโคมีชีวิตไปประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การส่งเสริมการผสมเทียม การคัดเลือกสายพันธุ์ที่ดี การป้องกันโรคทางด้านต่าง ๆ

กรอบเวลาสำหรับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกันเนื่องจากระดับการพัฒนา มีความแตกต่างกัน การพัฒนาสินค้าสุกหรือแปรรูปอาจจะใช้เวลาไม่นานนัก แต่การทำตลาดต้องใช้เวลาอย่างน้อย 9-12 เดือน แต่ยุทธศาสตร์ เช่น การทำเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อย ต้องใช้ระยะเวลานาน ตั้งแต่การประกาศเขตเพื่อบังคับใช้กฎหมาย การจัดตั้งด่านควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ การทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ตรวจเลือดและทำวัคซีนสัตว์ทุกตัว และการสำรวจเฝ้าระวังโรค (disease surveillance) มีความซับซ้อนกว่าโรคอื่น ๆ เนื่องจากโรคปากเท้าเปื่อยสามารถติดต่อกันใน

สุกร โค กระบือ แพะ แกะ จึงต้องดำเนินการในสัตว์ทั้ง 5 ชนิด เป็นต้น และยังต้องผ่านการตรวจประเมินตามกรอบที่เป็นมาตรฐานสากลอีกด้วย

กรอบกฎหมายไม่เป็นปัญหาเพราะ ประเทศไทยมีกฎหมายที่สอดคล้องกับข้อกำหนดสากล และเอื้ออำนวยต่อการกำกับดูแลการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ทั้งตลาดภายในและค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนกฎหมายพิเศษ เช่น ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดเขตปลอดโรคระบาดชนิดปากและเท้าเปื่อย ปี 2557

กรอบข้อกำหนดของประเทศคู่ค้าไม่เป็นปัญหาเช่นกัน เพราะประเทศคู่ค้าเกือบทั้งหมดจะอ้างอิงมาตรฐาน CODEX ทางด้าน food safety และ OIE ทางด้านสุขภาพสัตว์ ส่วนข้อกำหนดเฉพาะของบางประเทศอาจจะเจรจาต่อรองได้ และที่ผ่านมาผู้ประกอบการที่ประสงค์จะส่งออกประเทศใด ก็มีความสามารถที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของประเทศนั้น ๆ ได้

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าปศุสัตว์ที่กล่าวในข้อ 4.2.1 ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ให้เพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ ลดหรือทดแทนการนำเข้า และส่งเสริมการส่งออก โดยต้องมีการสนับสนุนแบบครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิตไปจนถึงการตลาดและการส่งออครบวงจร ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต ฟาร์ม โรงงาน การตลาด การส่งออก อาศัยการบูรณาการความร่วมมือกันระหว่างภาคเอกชนกับภาครัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย เกษตรกร ผู้ผลิตอาหารสัตว์ ผู้ประกอบการส่งออก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ ในการจัดทำแผนการพัฒนาการผลิตสินค้าปศุสัตว์และการตลาดแบบครบวงจร ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนึงถึงความพร้อมขององค์กรทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ

ข้อเสนอในการดำเนินการจากการศึกษาเรื่องความเสี่ยง แม้ว่าการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง (virtual audit) จะมีจุดอ่อนในหลายด้าน ทำให้ผลการตรวจประเมินมีความความไม่แน่นอน จนอาจจะเป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพคนและสัตว์ ผลการศึกษานี้สามารถนำไปกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การตรวจประเมินแบบเสมือนจริง (virtual audit) เพื่อการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์กลุ่มต่าง ๆ ได้ ดังสรุปไว้ในตารางที่ 5 และ 6

นอกจากนี้การประเมินความเสี่ยงสามารถประยุกต์ใช้ได้หลาย ๆ ด้าน จึงควรสนับสนุนให้หน่วยงาน โครงการต่าง ๆ มีแผนการประเมินความเสี่ยง และแผนการจัดการความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่ดีในการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนของปัญหา อุปสรรค หรือเรื่องต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการ มีการใช้เหตุและผลในทุกขั้นตอน เป็นหลักการที่ยอมรับและนำไปใช้ในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าระหว่างประเทศ การเจรจาเงื่อนไขต่าง ๆ หรือแม้แต่ในวงวิชาการ เช่น การจัดตั้งมาตรฐานต่าง ๆ ที่จะมี

ผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน มีผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม เป็นเรื่องที่ซับซ้อน มีหลายมิติ มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าไทยไม่ให้น้ำเข้า แต่ประเทศเพื่อนบ้านให้น้ำเข้าจะมีผลเสียหรือไม่ หัวหน้าคณะผู้แทนอาจจะไม่สามารถประมวลข้อมูลให้ชัดเจนได้ในระยะเวลาสั้น ๆ การทำการประเมินความเสี่ยงจากข้อมูลที่รอบด้านเท่าที่จะสามารถหาได้ รวมทั้งข้อมูลคู่แข่งในต่างประเทศ และวิเคราะห์หาแนวทางไว้ล่วงหน้า จะสามารถช่วยให้เกิดความชัดเจนได้ ก่อนการเจรจาจึงควรมีแนวทางการจัดการความเสี่ยงไว้ก่อน เพื่อช่วยการตัดสินใจ และเกิดความยืดหยุ่นในการเจรจา

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในประเด็นใหญ่ ๆ ที่มีผลกระทบสูงหรือกว้างขวาง ต้องอาศัยข้อมูลและความคิดเห็นโดยรอบด้าน ควรมีนโยบายให้เกิดการบูรณาการทั้งภายในหน่วยงาน ได้แก่ คณะบุคคลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจได้ สำหรับการวิเคราะห์ความเสี่ยงควรเป็นกลุ่มนักวิชาการที่มีข้อมูล หรือที่สามารถรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องมาได้ เพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบโดยรอบด้าน หรือแม้แต่วิเคราะห์ผลกระทบร่วมกับประเทศอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางให้คณะเจรจา หรือผู้บริหารที่มีอำนาจตัดสินใจ เช่น อธิบดี ปลัดกระทรวง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย กำหนดท่าทีของไทยในประเด็นต่าง ๆ

การวิเคราะห์ปัญหาอย่างถูกและหาแนวทางแก้ไขได้อย่างเหมาะสมจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ในหลาย ๆ ด้าน ควรมีนโยบายในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้รอบรู้ในหลาย ๆ ด้าน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ critical thinking และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการทำงานเป็นทีม รวมทั้งมีทักษะด้านภาษา นโยบายการพัฒนาบุคลากรจึงควรกำหนดให้มีการพัฒนาทักษะเหล่านี้ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ระดับชำนาญการ ผ่านการฝึกอบรม การให้ทุนการศึกษา ทุนฝึกอบรม การจัดให้มีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่คอยแนะนำ การช่วยราชการหรือปฏิบัติงานในหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

World Organization of Animal Health (OIE). Handbook of import risk analysis for animals and animal products. Vol.1, 2nd edition. Paris, 2010.

การสัมภาษณ์

ศีกฤทธิ อารีประกร. ผู้จัดการสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไปไทย. สัมภาษณ์, 6 กรกฎาคม 2564.

คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยง. สัมภาษณ์กลุ่ม, 7 กรกฎาคม 2564.

ชัยวัฒน์ โยธคล. รองอธิบดีกรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์, 7 กรกฎาคม 2564.

ลมัย งามมงคล. หัวหน้ากลุ่มระหว่างประเทศ. สัมภาษณ์, 8 กรกฎาคม 2564.

วิศิษฐ์ ลิ้มลือชา. นายกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป. สัมภาษณ์, 6 กรกฎาคม 2564.

โสภัช ชวาลกุล. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์. สัมภาษณ์, อนุชา มุมอ่อน. ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบมาตรฐานการปศุสัตว์. สัมภาษณ์, 2 สิงหาคม 2564.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง กระทรวงการศึกษา. แนวทางการประเมินความเสี่ยงเพื่อวางแผนการตรวจสอบภายในของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2556.

[ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <https://www.kpru.ac.th/th/internal-audit/manual/09.pdf> [3 กรกฎาคม 2564].

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://afvc.dld.go.th/index.php/2016-04-12-04-46-53/กฎหมาย/พระราชบัญญัติคุณภาพอาหารสัตว์-พ.ศ. 2558/>. [3 กรกฎาคม 2564].

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. คู่มือ การ ประเมิน ความ ปลอดภัย ห่วง ปฏิบัติการ-ฐานความรู้เรื่อง. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <http://www.chemtrack.org> [3 กรกฎาคม 2564].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๕๘ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๘
 เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
 ให้ประกาศว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอม
 ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘”

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
 เบกษาเป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 มาตรา ๓ ให้ยกเลิก
 (๑) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๔๙๙
 (๒) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้
 “สัตว์” หมายความว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 (๑) ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว กระต่าย ลิง
 ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ และเอ็มบริโอของสัตว์เหล่านี้ด้วย
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๒) สัตว์ปีกจำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสม
 พันธุ์ และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ด้วย
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (๓) สัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อ
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำหรับผสมพันธุ์ เอ็มบริโอ และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ของสัตว์ชนิดนั้นด้วย
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา “เอ็มบริโอ” หมายความว่า ตัวอ่อนของสัตว์ที่ยังไม่เจริญเติบโตจนถึงขั้นที่มีอวัยวะ
 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และยังไม่ฝังตัวที่ผนังมดลูกของสัตว์นั้น

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒/ตอนที่ ๑๔ ก/หน้า ๒๒/๒ มีนาคม ๒๕๕๘

“ซากสัตว์” หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว สิ่งใด ๆ ที่ได้จากสัตว์ที่มีชีวิตหรือสัตว์ที่ตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงอาหารสุกที่ฆ่า ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปที่ทำจากซากสัตว์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“โรคระบาด” หมายความว่า กาฬโรคเป็ด โรคไข้หวัดนก โรคแชลโมเนลลา โรคพริคเนลลา โรคนิวคาสเซิล โรคบรูเซลลา โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพิษสุนัขบ้า โรคริ้นเดอร์เพสต์ โรคเลปโตสไปรา โรคโลหิตจางติดเชื้อม้า โรควัวบ้า โรคสมองอักเสบนิพาห์ โรคคหิวหวัดสุกร โรคแอนแทรกซ์ โรคเฮโมรายิกเซปติซีเมีย วัณโรค และโรคอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“พาหะของโรคระบาด” หมายความว่า

(๑) สัตว์ซึ่งไม่ปรากฏอาการของโรคระบาดแต่มีเชื้อโรคระบาด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้รับเชื้อโรคระบาด ซึ่งอาจติดต่อคนหรือสัตว์อื่นได้

(๒) ซากสัตว์ของสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือของสัตว์ตาม (๑)

(๓) ซากสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด

“เขตควบคุมโรคระบาด” หมายความว่า ท้องที่ที่ดำเนินการป้องกันและควบคุมมิให้มีโรคระบาดหรือเชื้อโรคระบาดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิด เพื่อกำหนดเป็นเขตปลอดโรคระบาด

“เขตปลอดโรคระบาด” หมายความว่า เขตควบคุมโรคระบาดที่สามารถควบคุมมิให้มีโรคระบาดหรือเชื้อโรคระบาดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดในสัตว์หรือซากสัตว์

“เขตกั้นชนโรคระบาด” หมายความว่า ท้องที่ที่ดำเนินการป้องกันและควบคุมมิให้โรคระบาดหรือเชื้อโรคระบาดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดแพร่กระจายเข้าเขตปลอดโรคระบาดหรือเข้าในราชอาณาจักร

“เครื่องหมายประจำตัวสัตว์” หมายความว่า เครื่องหมายซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่สารวัตร หรือสัตวแพทย์ทำหรือสั่งให้เจ้าของทำไว้ที่ตัวสัตว์หรือซากสัตว์ หรือยานพาหนะ อาคาร สถานที่ ภาชนะสิ่งห่อหุ้มหรือกักขัง เพื่อประโยชน์ในการจำแนกหรือตรวจสอบสัตว์หรือซากสัตว์

“เจ้าของ” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครอง ในกรณีของสัตว์หากไม่ปรากฏเจ้าของหรือไม่สามารถหาเจ้าของได้ ให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยง ผู้ให้อาศัย และผู้ควบคุมสัตว์ด้วย

“ด่านกักกันสัตว์” หมายความว่า ที่สำหรับกักสัตว์หรือซากสัตว์เพื่อตรวจโรคระบาดตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

“อายัด” หมายความว่า ห้ามจำหน่าย จ่าย โอน หรือเคลื่อนย้าย

“สัตวแพทย์” หมายความว่า

(๑) นายสัตวแพทย์และสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์

(๒) ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นสัตวแพทย์เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“สารวัตร” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นายทะเบียน สารวัตร และสัตวแพทย์ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น กับออกประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖ ให้อธิบดีมีอำนาจออกประกาศและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกาศและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การป้องกันและควบคุมโรคระบาด

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ให้เจ้าของสัตว์ดังต่อไปนี้ ปฏิบัติตามระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาด

- (๑) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า
- (๒) สุนัข แมว
- (๓) นก ไก่ เป็ด ห่าน
- (๔) สัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ ในกฎกระทรวงดังกล่าวให้คำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับสภาพของสัตว์ และวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิด

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ ดังต่อไปนี้ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดจำนวนสัตว์หรือซากสัตว์ ลักษณะของยานพาหนะ และอุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์

- (๑) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า
- (๒) นก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์
- (๓) ซากสัตว์ของสัตว์ตาม (๑) หรือ (๒)
- (๔) สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ในท้องที่ใดเมื่ออธิบดีเห็นสมควรให้มีการป้องกันและควบคุมโรคระบาดในสัตว์ชนิดใด ให้อธิบดีประกาศกำหนดให้ท้องที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนของท้องที่ที่ต้องมีการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์สำหรับสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดนั้น

การทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ลักษณะ ราคา และการยกเว้นราคาเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ และการดำเนินการก่อนหรือหลังการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่ประกาศตามวรรคสองกำหนดให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์มีหน้าที่ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือดำเนินการก่อนหรือหลังการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าว

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ปลอม หรือแปลง หรือแก้ไขเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ที่แท้จริงเพื่อให้เข้าใจว่าเป็นเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ใช้เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ปลอม หรือเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ที่มีการแปลงหรือแก้ไข

(๓) ทำลายเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ใช้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้เครื่องหมายประจำตัวสัตว์เพื่อให้เกิดความเข้าใจผิดในการจำแนก หรือตรวจสอบสัตว์หรือซากสัตว์

มาตรา ๑๑ ให้เจ้าของสัตว์แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สारวัตร หรือสัตวแพทย์ ภายในเวลาสิบสองชั่วโมงนับแต่เวลาที่ทราบว่าสัตว์ป่วยหรือตาย เมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด

(๒) มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยไม่รู้สาเหตุ

(๓) ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือบริเวณใกล้เคียงกัน มีสัตว์ป่วยหรือตายมีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลายาวกันไม่เกินเจ็ดวัน

การแจ้งและการดำเนินการกับสัตว์ป่วยหรือตายตามวรรคหนึ่ง และการกำหนดชนิดจำนวนและลักษณะการป่วยหรือตายของสัตว์ตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

เมื่อมีสัตว์ตามวรรคหนึ่งป่วย ให้เจ้าของสัตว์ควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์อยู่ และห้ามมิให้เจ้าของสัตว์หรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยไปจากบริเวณนั้น เมื่อมีสัตว์ตามวรรคหนึ่งตาย ให้เจ้าของสัตว์ควบคุมซากสัตว์นั้นให้คงอยู่ ณ ที่ที่สัตว์นั้นตาย และห้ามมิให้เจ้าของสัตว์หรือบุคคลอื่นใดเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำการอื่นใดแก่ซากสัตว์นั้น เว้นแต่มีการดำเนินการกับสัตว์ป่วยหรือตายตามที่อธิบดีประกาศกำหนดตามวรรคสอง หรือสัตวแพทย์ได้ตรวจพิสูจน์แล้วว่าสัตว์นั้นมีได้ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด หรือสัตวแพทย์สั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๒ เมื่อได้มีการแจ้งตามมาตรา ๑๑ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสารวัตรมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์จัดการ ดังต่อไปนี้

(๑) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยไว้ในเขตตามวิธีการที่กำหนด

(๒) ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้น ณ ที่ที่กำหนด ถ้าการฝัง หรือเผาไม่อาจทำได้ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

(๓) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยหรือตายไว้ในเขตตามวิธีการที่กำหนด

มาตรา ๑๓ เมื่อได้มีการแจ้งตามมาตรา ๑๑ หรือตรวจพบ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด นอกจากสัตว์แพทย์มีอำนาจตามมาตรา ๔๐ แล้ว ให้มีอำนาจตรวจสัตว์หรือซากสัตว์ รวมทั้งออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์จัดการ ดังต่อไปนี้

(๑) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยไว้ในเขตตามวิธีการที่กำหนด หรือให้ได้รับการรักษาตามที่เห็นสมควร

(๒) ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ณ ที่ที่กำหนด ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร

(๓) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยหรือตายไว้ในเขตตามวิธีการที่กำหนด หรือให้ได้รับการป้องกันโรคระบาดตามที่เห็นสมควร

(๔) ทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้ชดเชยราคาแก่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของราคาสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องที่ก่อนเกิดโรคระบาด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่กรณีที่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ได้แจ้งใจระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๕) กำจัดเชื้อโรคที่อาหารสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดตามวิธีการที่กำหนด

(๖) ทำความสะอาดและทำลายเชื้อโรคระบาดในที่ที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาดตามวิธีการที่กำหนด

มาตรา ๑๔ เมื่อมีสัตว์ที่ไม่ปรากฏเจ้าของป่วยหรือตายในที่ดินของบุคคลใด โดยรู้ว่าเป็นโรคระบาดหรือโดยไม่รู้สาเหตุ ให้เจ้าของที่ดินนั้นมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์ภายในเวลาสิบสองชั่วโมงนับแต่เวลาที่ทราบว่ามีสัตว์ป่วยหรือตาย และให้ความร่วมมือตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับกับเจ้าของที่ดินด้วยโดยอนุโลม

ห้ามมิให้บุคคลใดเคลื่อนย้าย ชำแหละ หรือกระทำการอื่นใดแก่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่มีการดำเนินการกับสัตว์ป่วยหรือตายตามที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง หรือสัตวแพทย์ได้ตรวจพิสูจน์แล้วว่าสัตว์นั้นมีได้ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด หรือสัตว์แพทย์สั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่ง เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดให้สัตวแพทย์ทำลายสัตว์หรือซากสัตว์นั้น และสัตว์หรือซากสัตว์อื่นที่เป็นพาหะของโรคระบาด หรือจัดการโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรเพื่อป้องกันมิให้โรคระบาดแพร่กระจายต่อไป

เมื่อปรากฏเจ้าของสัตว์ในภายหลัง ให้กรมปศุสัตว์หรือเจ้าของที่ดินมีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเท่าที่จ่ายจริงจากเจ้าของสัตว์ได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์ได้รับแจ้งหรือตรวจพบว่า มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาดหรือโดยไม่รู้สาเหตุในที่สาธารณะ หรือในที่ดินที่ไม่ปรากฏเจ้าของ พนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์มีอำนาจกักสัตว์ที่ป่วยหรือตายนั้นไว้ตามที่เห็นสมควรภายในบริเวณนั้น

ห้ามมิให้บุคคลใดเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำการอื่นใดแก่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่ง จนกว่าสัตวแพทย์ได้ตรวจพิสูจน์แล้วว่า สัตว์นั้นมิได้ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดหรือสัตวแพทย์สั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่งเป็นโรคระบาด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดให้สัตวแพทย์ทำลายสัตว์หรือซากสัตว์นั้น และสัตว์หรือซากสัตว์อื่นที่เป็นพาหะของโรคระบาด หรือจัดการโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควรเพื่อป้องกันมิให้โรคระบาดแพร่กระจายต่อไป

เมื่อปรากฏเจ้าของสัตว์ในภายหลัง ให้กรมปศุสัตว์มีสิทธิเรียกร้องค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเท่าที่จ่ายจริงจากเจ้าของสัตว์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ ห้ามมิให้บุคคลใดขุดซากสัตว์ที่ฝังไว้แล้วตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือเป็นการดำเนินการโดยสัตวแพทย์

ส่วนที่ ๒

เขตปลอดโรคระบาด

มาตรา ๑๗ ในท้องที่ใดเมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการป้องกันการเกิดโรคระบาดโรคใดในสัตว์ชนิดใด ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดท้องที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตปลอดโรคระบาดหรือเขตกันชนโรคระบาดสำหรับโรคนั้นในสัตว์ชนิดนั้น และให้ระบุชนิดของสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย

ก่อนการประกาศกำหนดให้ท้องที่ใดเป็นเขตปลอดโรคระบาดตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมโรคระบาด และให้ระบุชนิดของสัตว์และโรคระบาดรวมทั้งชนิดของสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย

เมื่อได้ประกาศเป็นเขตควบคุมโรคระบาดตามวรรคสองแล้ว ให้อธิบดีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อให้มีการประกาศเป็นเขตปลอดโรคระบาด

มาตรา ๑๘ เมื่อได้ประกาศเขตควบคุมโรคระบาด เขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกันชนโรคระบาดตามมาตรา ๑๗ แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่ระบุในประกาศดังกล่าวเข้าในหรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย

มาตรา ๑๙ ภายในเขตควบคุมโรคระบาด เขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกั้นชนโรคระบาด ถ้าปรากฏว่ามีโรคระบาด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีโรคระบาด สัตวแพทย์จะประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา ๒๐ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะประกาศเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามมาตรา ๒๑ แล้วแต่กรณี ก็ได้

เมื่อสามารถควบคุมโรคระบาดนั้นในเขตโรคระบาดได้ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีโรคระบาดนั้นในเขตเฝ้าระวังโรคระบาด แล้วแต่กรณี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยกเลิกประกาศเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และปิดประกาศให้ประชาชนในท้องที่นั้นทราบ ในกรณีที่เขตดังกล่าวเคยเป็นเขตปลอดโรคระบาดตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเขตนั้นเป็นเขตควบคุมโรคระบาดตามมาตรา ๑๗ วรรคสอง

ส่วนที่ ๓

เขตโรคระบาด

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่า โรคระบาดที่ตรวจพบในท้องที่ที่รับผิดชอบจะระบอดออกไป หรือท้องที่อื่นที่ติดต่อกับท้องที่นั้นจะระบอดเข้ามา และท้องที่ที่รับผิดชอบนั้นยังไม่มีประกาศให้เป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามมาตรา ๒๑ ให้สัตวแพทย์มีอำนาจประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวในท้องที่ที่รับผิดชอบมีรัศมีไม่เกินห้ากิโลเมตรจากที่ที่ตรวจพบโรคระบาดนั้น และให้ระบุนิตของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้บังคับได้สามสิบวันนับแต่วันประกาศ และให้ปิดไว้ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ชุมนุมชนภายในท้องที่นั้น

มาตรา ๒๑ ในท้องที่จังหวัดใดมีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด แล้วแต่กรณี และให้ระบุนิตของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ศาลาว่าการเมืองพัทยา สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ชุมนุมชนภายในท้องที่นั้น และที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

มาตรา ๒๒ เมื่อได้ประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวตามมาตรา ๒๐ หรือประกาศกำหนดเขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามมาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่กำหนดในประกาศดังกล่าว เข้า ออก ผ่าน หรือภายในเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย

มาตรา ๒๓ ภายในเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดตามมาตรา ๒๑ เมื่อสามารถควบคุมโรคระบาดนั้นในเขตโรคระบาดได้ หรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีโรคระบาดนั้นในเขตเฝ้าระวังโรคระบาด แล้วแต่กรณี ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยกเลิกประกาศเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดโดยเร็ว และปิดประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นทราบ

หมวด ๒

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต

มาตรา ๒๔ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ผู้ใดทำการค้าหรือหากำไรในลักษณะคนกลางซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ดังต่อไปนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

(๑) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุนัข หมูป่า สุนัข แมว

(๒) นก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์

(๓) ซากสัตว์ของสัตว์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของสัตว์ ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่าย แลกเปลี่ยน หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุนัข หมูป่า หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือมีพ่อพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าวเพื่อให้บริการผสมพันธุ์แก่สัตว์ของบุคคลอื่นโดยวิธีธรรมชาติต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๖ ใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ ให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่านายทะเบียนจะสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ให้ยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียน และให้การโอนมีผลเมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

การขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ตาย และมีทายาทหรือผู้ได้รับความยินยอมจากทายาท ยื่นคำขอแสดงความจำนงต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตายเพื่อขอประกอบกิจการที่ผู้ตายได้รับอนุญาตนั้นต่อไป เมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนแล้ว ให้ผู้แสดงความจำนงนั้นประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ถือว่าผู้แสดงความจำนงเป็นผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ แล้วแต่กรณี ตั้งแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย

การขอแสดงความจำนงและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ สูญหาย ชำรุด หรือถูกทำลายในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งต่อนายทะเบียน และยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบการสูญหาย ชำรุด หรือถูกทำลายดังกล่าว

การขอและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการในใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน

การขอและการอนุญาตแก้ไขรายการในใบอนุญาต และรายละเอียดของรายการที่ขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้งทั้งนำเข้าส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร

การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และวิธีการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๒ ให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๑ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ก่อนการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร ซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ และให้นำความในมาตรา ๙ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) นำสัตว์หรือซากสัตว์ที่ได้ดำเนินการตาม (๑) เข้า ออกหรือนำผ่านท่าเข้าหรือท่าออกตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ เมื่อปรากฏว่าท้องที่ใดภายนอกราชอาณาจักรมีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ให้อธิบดีมีอำนาจประกาศเพื่อชะลอการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์จากท้องที่นั้นได้ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน หากรัฐมนตรีเห็นสมควรอาจประกาศกำหนดห้ามการนำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์จากท้องที่นั้นได้

มาตรา ๓๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน และควบคุมโรคระบาด ผู้ใดนำสัตว์หรือซากสัตว์ดังต่อไปนี้ไปยังท้องที่จังหวัดอื่นต้องทำเครื่องหมาย ประจำตัวสัตว์ และให้ความหมายในมาตรา ๙ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม และต้อง ได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทางทุกครั้ง

(๑) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุนัข หมูป่า หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือเอ็มบริโอของสัตว์ดังกล่าว

(๒) นก ไก่ เป็ด ห่าน หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์

(๓) ซากสัตว์ของสัตว์ตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต การตรวจโรคและทำลายเชื้อโรคจากสัตว์ หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

การออกใบอนุญาตตามวรรคสอง สัตวแพทย์จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับยานพาหนะ และการใช้เส้นทาง หรือเงื่อนไขอื่นตามที่จำเป็นไว้ในใบอนุญาตก็ได้

มาตรา ๓๕ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ ต้องนำสัตว์หรือซากสัตว์ผ่านด่านกักกัน สัตว์ ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ผู้ใดประสงค์จะให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการขออนุญาตตาม พระราชบัญญัตินี้ในต่างประเทศหรือนอกสถานที่ทำการโดยปกติ ในวันหยุดราชการหรือนอกเวลา ราชการ ให้ผู้นั้นจัดหายานพาหนะและรับผิดชอบชำระค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต้องจ่าย เนื่องในการปฏิบัติงานดังกล่าวตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจ่ายค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็นต้องจ่ายเนื่องในการปฏิบัติงานให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๗ ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากใบอนุญาตนำสัตว์หรือซากสัตว์เข้า ออก หรือผ่านราชอาณาจักร และค่าที่פקสัตว์หรือซากสัตว์ที่นำเข้ามาในหรือส่งออกป็นราชอาณาจักร ให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการตรวจหรือควบคุมการนำสัตว์หรือซากสัตว์เข้า ออก หรือผ่าน ราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่เกินร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมดังกล่าว ส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็น รายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

การพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๘ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ผิดแผิน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ แล้วแต่กรณี หากสัตวแพทย์เห็นสมควร ให้เสนอความเห็นต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต และนายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินเก้าสิบวัน ทั้งนี้ ในคำสั่งดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขเท่าที่จำเป็นให้ผู้ถูกพักใช้ใบอนุญาตต้องปฏิบัติไว้ด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีการฟ้องผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวต่อศาลว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ แล้วแต่กรณี นายทะเบียนจะสั่งพักใช้ใบอนุญาตนั้นไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้

ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบกิจการตามใบอนุญาตที่ถูกสั่งพักใช้นั้น

ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง หรือกรณีที่จะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๙ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนกำหนดเวลาได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ และได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง แล้ว

หมวด ๔

อำนาจหน้าที่ของสัตวแพทย์และสัตววัตถุ

มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด เมื่อปรากฏว่ามีหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาด ให้สัตวแพทย์มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศหรือสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์แจ้งจำนวนสัตว์หรือซากสัตว์ และถ้าเห็นสมควรจะให้นำสัตว์หรือซากสัตว์นั้นมาเพื่อให้สัตวแพทย์ทำการตรวจโรค เก็บตัวอย่างป้องกันโรคระบาด หรือทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ก็ได้

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์กักสัตว์หรือซากสัตว์ไว้ ณ ที่ที่เห็นสมควรตามความจำเป็นเพื่อตรวจโรค

(๓) เรียกตรวจยานพาหนะ หรือเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่อื่นใดเพื่อตรวจโรค เก็บตัวอย่างป้องกันโรคระบาด หรือทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ในการนี้ ให้สัตวแพทย์มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของยานพาหนะ อาคาร หรือสถานที่อื่นใด ทำความสะอาดและทำลายเชื้อโรคระบาดหรือพาหะของโรคระบาดในที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด ตามวิธีการที่กำหนด ทั้งนี้ การเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ดังกล่าว ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก หรือในเวลาทำการของอาคารหรือสถานที่นั้น และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จะดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จก็ได้

(๔) ตรวจสัตว์หรือซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ ที่เป็นของกลาง และถูกยึดหรืออายัดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด ให้มีอำนาจดำเนินการกับสัตว์หรือซากสัตว์นั้นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ค่าใช้จ่ายในการตรวจหรือการดำเนินการดังกล่าว ให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบ

(๕) ทำลายสิ่งของใด ๆ ที่มีเชื้อโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้ชดเชยราคาส่งของแก่เจ้าของตาม

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่กรณีที่ได้แจ้งใจกระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

การดำเนินการของสัตวแพทย์ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สัตวแพทย์เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๑ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สารวัตรมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสำนักงานหรือสถานประกอบการของผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ เพื่อตรวจหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เข้าไปในอาคาร หรือสถานที่อื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้นและยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องมีหมายค้น ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำในอาคารหรือสถานที่นั้น

(ข) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในอาคารหรือสถานที่นั้น

(ค) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสัตว์หรือซากสัตว์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้ซ่อนหรืออยู่ในอาคารหรือสถานที่นั้น ประกอบกับต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สัตว์หรือซากสัตว์หรือพยานหลักฐานนั้นจะถูกโยกย้าย ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

(ง) เมื่อผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าของอาคารหรือสถานที่ และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับได้โดยไม่ต้องมีหมายตามตีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้

(๓) สั่งเจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะให้หยุดหรือจอด เพื่อตรวจหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อตรวจค้นยานพาหนะในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ต้องมีหมายจับ เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุอื่นที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้เพื่อส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๕) ตรวจสัตว์หรือซากสัตว์ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ ยานพาหนะ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงสัตว์หรือซากสัตว์ตามมาตรา ๔๒ วรรคสาม

ในการนี้ ให้สารวัตรมีอำนาจสอบถามข้อเท็จจริง หรือเรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องจากเจ้าของอาคารหรือสถานที่ หรือเจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะนั้นได้

การดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) ให้กระทำไต่ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก หรือในเวลาทำการของสำนักงานหรือสถานประกอบการของผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ หรือของอาคารหรือสถานที่นั้น ทั้งนี้ หากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จะดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จก็ได้

การดำเนินการตาม (๑) ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ระเบียบดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดถึงการแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าไป การมอบบันทึกเหตุผลในการเข้าไปให้แก่เจ้าของสำนักงานหรือสถานประกอบการ และการรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้บังคับบัญชา

การค้นและการจับตามาตรานี้ ให้สารวัตรปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญา

การดำเนินการของสารวัตรตามมาตรา นี้ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตาม

สมควร

มาตรา ๔๒ ให้สารวัตรมีอำนาจยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ที่นำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักร เมื่อสัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด

ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่งเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด ให้สัตวแพทย์ทำลายสัตว์หรือซากสัตว์นั้น หรือจัดการโดยวิธีอื่นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่งได้นำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๑ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวมิได้เป็นโรคระบาดหรือมิได้เป็นพาหะของโรคระบาด ให้สารวัตรมีอำนาจสั่งให้เจ้าของ ผู้นำเข้าหรือนำผ่าน ส่งกลับสัตว์หรือซากสัตว์นั้นไปยังประเทศต้นทาง ทั้งนี้ การดำเนินการส่งกลับให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) กรณีที่วิธีการตรวจพิสูจน์ไม่อาจกระทำได้โดยง่าย หรือไม่คุ้มค่าในอันที่จะพิสูจน์ว่าสัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด ให้สัตวแพทย์ทำลายสัตว์หรือซากสัตว์นั้น หรือจัดการโดยวิธีอื่นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการยึด อายัด หรือทำลาย ให้เจ้าของ ผู้นำเข้าหรือนำผ่านสัตว์หรือซากสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๔๓ สัตว์หรือซากสัตว์ตามมาตรา ๔๒ วรรคสาม (๑) ให้ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ปรากฏเจ้าของ ผู้นำเข้าหรือนำผ่าน หรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของผู้นำเข้าหรือนำผ่านภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีการประกาศหาตัวบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ การออกประกาศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) เจ้าของ ผู้นำเข้าหรือนำผ่านไม่ส่งกลับ หรือไม่สามารถส่งกลับไปยังประเทศต้นทางภายในเวลาสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งให้ส่งกลับ

ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ตามมาตรา ๔๒ วรรคสาม (๑) เป็นของเสียง่าย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น สรรวัตร์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีจะจัดการขายทอดตลาดเสียก่อนที่สิ่งนั้นจะตกเป็นของกรมปศุสัตว์ก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๔๖ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้สรรพัตร์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจจัดการขายทอดตลาดสัตว์หรือซากสัตว์ตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สรรพัตร์เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๔๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสัตวแพทย์หรือสรรพัตร์ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีประกาศกำหนด

หมวด ๕

การขายทอดตลาด และการจ่ายเงินสินบน

มาตรา ๔๖ สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๑ (๖) ให้ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ปรากฏเจ้าของ หรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีการประกาศหาตัวเจ้าของ ทั้งนี้ การออกประกาศดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) ไม่มีการดำเนินคดี และผู้เป็นเจ้าของมิได้ร้องขอคืนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งว่าไม่มีการดำเนินคดี

(๓) มีการดำเนินคดี และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือศาลไม่ได้พิพากษาให้รับ และผู้เป็นเจ้าของมิได้ร้องขอคืนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๑ (๖) เป็นของเสียง่าย หรือถ้าเก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น สรรวัตร์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีจะจัดการขายทอดตลาดเสียก่อนคดีถึงที่สุด หรือก่อนที่สิ่งนั้นจะตกเป็นของกรมปศุสัตว์ก็ได้ เงินค่าของสิ่งนั้นเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว เหลือเงินจำนวนสุทธิเท่าใดให้ยึดไว้แทนสิ่งนั้น โดยฝากไว้กับธนาคารของรัฐหรือธนาคารพาณิชย์ตามที่ตกลงกับกระทรวงการคลัง

มาตรา ๔๗ สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตามมาตรา ๔๑ (๖) เฉพาะในส่วนที่ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง สรรวัตร์ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจจัดการขายทอดตลาด และให้หักเงินที่ขายได้เป็นค่าใช้จ่ายตามที่จ่ายจริงในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้สัตว์หรือซากสัตว์ของกลางปลอดจากโรคระบาด เหลือเท่าใดให้หักไว้ไม่เกินกึ่งหนึ่งเพื่อจ่ายเป็นเงินสินบน ส่วน

ที่เหลือให้นำส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน การจ่ายเงินสินบนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิด เมื่อพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่นำจับร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินสุทธิจากการขายทอดตลาดของกลางที่ศาลสั่งริบส่วนที่เหลือให้นำส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๔๙ การขายทอดตลาดตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง มาตรา ๔๗ หรือมาตรา

๔๘ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีของกลางตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ แต่ขายทอดตลาดของกลางไม่ได้ หรือในกรณีที่ไม่มีของกลาง ให้จ่ายเงินสินบนจากเงินค่าปรับที่ได้ชำระต่อศาล หรือค่าปรับจากการเปรียบเทียบไม่เกินครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินค่าปรับดังกล่าว การจ่ายเงินสินบนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ไม่มีผู้มารับเงินสินบนตามมาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๐ ภายในห้าปีให้นำส่งเป็นเงินรายได้แผ่นดิน

หมวด ๖

การอุทธรณ์

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่นายทะเบียนไม่ออกใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา

๒๕ ไม่ต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๒๖ หรือไม่ออกใบแทนใบอนุญาตตามมาตรา ๒๙ ผู้ยื่นคำขอมิสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งนั้น

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่นายทะเบียนไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ก่อนที่รัฐมนตรีจะมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคสอง รัฐมนตรีอาจพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการไปพลางก่อนได้เมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา

๓๘ ผู้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

- ๑๖ -

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๕๔ การพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ให้รัฐมนตรีพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลานั้น ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ เจ้าของสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกินหนึ่งพันบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๕๖ เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๗ เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๕๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๙ เจ้าของสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ไม่ดำเนินการตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ วรรคสาม มาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๑ เจ้าของสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสารวัตรตามมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๒ เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสัตวแพทย์ตามมาตรา ๑๓ หรือประกาศหรือคำสั่งของสัตวแพทย์ตามมาตรา ๔๐ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ เจ้าของที่ดินผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๖๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๒๕ วรรคสอง แล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๖๘ ผู้ใดนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๙ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ หรือฝ่าฝืนประกาศของอธิบดีที่ออกตามมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๐ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สัตวแพทย์กำหนดในใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๒ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๗๓ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๘ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๔ เจ้าของยานพาหนะ อาคารหรือสถานที่ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสัตวแพทย์ตามมาตรา ๔๐ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๕ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ สารวัตร หรือสัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรในการปฏิบัติหน้าที่ของสัตวแพทย์ตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง หรือสารวัตรตามมาตรา ๔๑ วรรคหก หรือไม่ให้อ้อยคำ ไม่ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใดหรือไม่สั่งการหรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๗๗ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๗๘ เมื่อศาลได้พิพากษาโทษผู้ใดเนื่องจากได้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๘ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๑ หรือมาตรา ๗๒ ให้ศาลมีอำนาจสั่งรับสัตว์ ซากสัตว์ ยานพาหนะ เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ภาชนะบรรจุ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ในกรณีที่ศาลสั่งให้รับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งแล้ว หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริงมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สินดังกล่าว แต่คำร้องของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด

สิ่งที่ศาลสั่งรับตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ และให้สารวัตรที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจดำเนินการขายทอดตลาดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๙ หรือจัดการอย่างอื่นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๙ ใบอนุญาตที่ได้ออกให้ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้ใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ และถ้าจะต่ออายุใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ

มาตรา ๔๐ คำขออนุญาตใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ และยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ให้ถือว่าเป็นคำขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม และถ้าคำขออนุญาตดังกล่าวมีข้อความแตกต่างไปจากคำขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมคำขออนุญาตเพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๔๑ กฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบ ที่ออกตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ใช้อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใช้บังคับ

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข

ประกาศกรมปศุสัตว์

เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์สัตว์จากต่างประเทศ พ.ศ. 2561

ประกาศกรมปศุสัตว์

เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์สัตว์จากต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๑

เพื่อให้การดำเนินการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์สัตว์จากต่างประเทศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้โรคระบาดสัตว์มีโอกาสแพร่กระจายเข้ามาในประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเลี้ยงสัตว์รวมถึงสุขภาพของประชาชนในประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมปศุสัตว์จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้แทนหน่วยงานสัตวแพทย์ (CVO) หรือหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบของประเทศผู้ส่งออก ส่งหนังสือแจ้งความประสงค์ขอส่งสินค้าที่อยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์มายังประเทศไทย โดยระบุประเภทสินค้าหรือชนิดสัตว์ที่ประสงค์จะส่งออกมายังประเทศไทย โดยนำเรียน อธิบดีกรมปศุสัตว์ เลขที่ ๖๙/๑ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ dg@dld.go.th

ข้อ ๒ เสนอคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพิจารณาการนำเข้าสินค้าดังกล่าว ดำเนินการโดยเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบสินค้านั้นๆ ดังนี้

- (๑) จัดทำหนังสือแจ้งเวียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ
- (๒) จัดประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ
- (๓) ผ่านเว็บไซต์กรมปศุสัตว์และ/หรือ
- (๔) จัดหาข้อมูลเบื้องต้น (Fact finding) เพื่อประกอบการประเมิน

ข้อ ๓ หากไม่มีประเด็นจากการพิจารณาในข้อ ๒ ให้กรมปศุสัตว์จัดทำหนังสือแจ้งขั้นตอนการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ พร้อมทั้งจัดส่งแบบสอบถามที่เหมาะสมเพื่อประเมินความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าหรือสัตว์ชนิดนั้นๆ ได้แก่ โครงสร้างการทำงานของหน่วยงานสัตวแพทย์ การกำกับดูแลของภาครัฐ สถานการณ์โรคระบาดสัตว์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการควบคุมความปลอดภัยทางอาหาร และสัตวแพทย์สาธารณสุข ในกรณีสินค้าเพื่อการบริโภคของมนุษย์ (Questionnaire on the Evaluation of the Veterinary Services, Official control, Animal Disease Situation Control and Monitoring Plan and Public Health Administration in Country Intend to Export Animal and Animal Product to Thailand)

ข้อ ๔ หน่วยงานสัตวแพทย์ของประเทศผู้ส่งออกจัดส่งคำตอบแบบสอบถามให้กรมปศุสัตว์พิจารณาและให้ความคิดเห็น โดยคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์ และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาปศุสัตว์ (รายชนิดสัตว์) ทั้งนี้ เลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เป็นผู้ดำเนินการส่งคำตอบให้คณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาปศุสัตว์ (รายชนิดสัตว์) พิจารณา

(๑) หากคำตอบที่ได้รับครบถ้วนสมบูรณ์ กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งผลการพิจารณา พร้อมทั้งให้ประเทศผู้ส่งออกจัดส่งรายชื่อสถานที่ผลิต (ฟาร์มหรือโรงงาน) ที่ต้องการส่งออกมายังประเทศไทยเพื่อนัดหมายการตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศผู้ส่งออก โดยเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เป็นผู้จัดส่งผลการพิจารณาให้ประเทศผู้ส่งออกทราบ

(๒) หากคำตอบที่ได้รับมีข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือขอข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงดำเนินการส่งหนังสือแจ้งผลการพิจารณาไปยังหน่วยงานสัตวแพทย์ของประเทศผู้ส่งออกพร้อมทั้งขอให้จัดส่งรายชื่อสถานที่ผลิต (ฟาร์มหรือโรงงาน) ที่ต้องการส่งออกมายังประเทศไทยเพื่อนัดหมายการตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศผู้ส่งออกโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้จัดส่งผลการพิจารณาให้ประเทศผู้ส่งออกทราบ

ข้อ ๕ กรมปศุสัตว์พิจารณาคณะผู้ตรวจประเมิน เพื่อเดินทางไปตรวจรับรอง ณ แหล่งผลิตประเทศผู้ส่งออก โดยพิจารณาตามความเสี่ยง ความน่าเชื่อถือของระบบ และการกำกับดูแลของภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ ประเทศผู้ส่งออกต้องดำเนินการตอบ pre – onsite questionnaire ก่อนเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจรับรอง

ข้อ ๖ การจัดทำรายงานการตรวจประเมิน

(๑) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานการตรวจเบื้องต้น (Fact Finding) รวมทั้งขอข้อมูลเพิ่มเติม และข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุง เสนอกรมปศุสัตว์และแจ้งให้ประเทศผู้ประสงค์ส่งออกทราบ

(๒) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานผลการตรวจ ผลการแก้ไขและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเสนอต่อคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาปศุสัตว์ (รายชนิดสัตว์) เพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้ามายังประเทศไทย

(๓) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจ (ภาษาไทย – Final Report) พร้อมด้วยข้อมูลเพิ่มเติม การแก้ไขปรับปรุง และข้อคิดเห็นของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาปศุสัตว์และคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์เสนอเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อเสนอกรมปศุสัตว์

ข้อ ๗ หน่วยงานที่รับผิดชอบการนำเข้าสินค้านั้นๆ นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาปศุสัตว์และคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์เพื่อพิจารณาร่างเงื่อนไขการนำเข้า (Import requirement) และเสนอร่างเงื่อนไขการนำเข้าต่อคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อดำเนินการ ดังนี้

(๑) ดำเนินการหารือกับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างเงื่อนไขการนำเข้าโดย

(ก) จัดทำหนังสือแจ้งเวียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ

(ข) จัดประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ

(ค) ผ่านเว็บไซต์กรมปศุสัตว์

(๒) คณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์พิจารณาร่าง Import Requirement หากคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ เห็นชอบร่าง Import Requirement ให้เลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เสนอกรมปศุสัตว์เพื่อพิจารณาอนุญาตให้ใช้ร่างดังกล่าว

(๓) หากคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ไม่เห็นชอบ หรือมีข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมต่อร่าง Import Requirement ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการ

แก้ไขร่าง Import Requirement ตามมติคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ เสนอต่
คณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ ในการประชุมครั้งถัดไป (การแก้ไขขึ้นอยู่กับประเด็น)

ข้อ ๘ กรมปศุสัตว์ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแจ้งประเทศผู้ส่งออกจัดส่งร่าง Health Certificate และจัดส่งตัวอย่างลายเซ็นผู้มีสิทธิลงนามใน Health Certificate และร่างรูปแบบ Health Certificate พร้อมรูปแบบตราประทับ Health Certificate และ/หรือแบบร่าง Electronic Health Certificate ให้กรมปศุสัตว์พิจารณาโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบสินค้าอื่นๆ พิจารณา Health Certificate ที่ได้รับโดยเปรียบเทียบกับเงื่อนไขการนำเข้าสินค้าที่เกี่ยวข้อง (Requirements for importation of Animal and Animal products Into Thailand)

(๑) หาก Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามข้อกำหนดการนำเข้ากรมปศุสัตว์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้ร่าง Health Certificate ดังกล่าว เป็นตัวอย่างในการออก Health Certificate ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

(๒) หาก Health Certificate ที่ได้รับมีข้อแก้ไข เช่น การตัดลดหรือเพิ่มเติมเนื้อหา กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือขอเอกสารอ้างอิงทางวิชาการเพิ่มเติม ให้ประเทศส่งออกพิจารณาจนกว่า Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามข้อกำหนดการนำเข้า กรมปศุสัตว์ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้ร่าง Health Certificate ดังกล่าว เป็นตัวอย่างในการออกใบรับรองในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

ข้อ ๙ เมื่อดำเนินการตามขั้นตอน ข้อ ๑ - ๘ แล้วเสร็จ กรมปศุสัตว์จะประกาศว่าสถานที่ผลิต (ฟาร์มหรือโรงงาน) นั้นๆ ได้รับการรับรองให้ส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย พร้อมทั้งตัวอย่าง Health Certificate ที่ยอมรับในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยให้ด่านกักกันสัตว์ที่เกี่ยวข้องทราบ และประกาศประเทศ สถานที่ผลิตและประเภทสินค้า เผยแพร่ในเว็บไซต์ให้บุคคลทั่วไปทราบด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายสรวิศ ธานีโต)

อธิบดีกรมปศุสัตว์

ภาคผนวก ค

ประกาศกรมปศุสัตว์

เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์จากต่างประเทศ พ.ศ. 2562

ประกาศกรมปศุสัตว์

เรื่อง ขั้นตอนการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์จากต่างประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๒

เพื่อให้การดำเนินการนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์จากต่างประเทศ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้โรคระบาดสัตว์มีโอกาสรุกรายเข้ามา ในประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเลี้ยงสัตว์รวมถึงสุขภาพของประชาชนในประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ อธิบดีกรมปศุสัตว์จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กรณีนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์จากประเทศที่ยังไม่เคยนำเข้ามาก่อน

(๑) เมื่อกองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการคณะทำงาน กำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ ได้รับหนังสือจากหน่วยงานสัตวแพทย์ (CVO) หรือหน่วยงานรัฐบาล ที่รับผิดชอบของประเทศผู้ส่งออก ซึ่งแจ้งความประสงค์ขอส่งออกสินค้าที่อยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์มายัง ประเทศไทย โดยระบุชนิดอาหารสัตว์ และชนิดสัตว์ที่นำมาทำเป็นวัตถุดิบที่ประสงค์จะส่งออกมายังประเทศไทย ที่นำเรียน อธิบดีกรมปศุสัตว์ เลขที่ ๖๙/๑ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ dg@dld.go.th แล้วให้นำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์

(๒) คณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพิจารณาการนำเข้าสินค้าดังกล่าว โดยเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้า สินค้าปศุสัตว์ ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบสินค้านั้น ๆ ดังนี้

- (ก) จัดทำหนังสือแจ้งเวียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ
- (ข) จัดประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ
- (ค) ผ่านเว็บไซต์กรมปศุสัตว์และ/หรือ
- (ง) จัดหาข้อมูลเบื้องต้น (Fact finding) เพื่อประกอบการประเมิน

(๓) หากไม่มีประเด็นจากการพิจารณาในข้อ (๒) กรมปศุสัตว์จัดทำหนังสือแจ้งขั้นตอน การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ พร้อมทั้งจัดส่งแบบสอบถามที่เหมาะสมเพื่อประเมินความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ ชนิดนั้น ๆ ได้แก่ โครงสร้างการทำงานของหน่วยงานสัตวแพทย์ สถานการณ์โรคระบาดสัตว์ที่เกี่ยวข้อง ระบบ การควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ (questionnaire on the evaluation of the veterinary services, animal disease situation control and monitoring plan and feed quality control measure in country intend to export animal feed to Thailand)

(๔) เมื่อหน่วยงานสัตวแพทย์ของประเทศผู้ส่งออกได้จัดส่งคำตอบแบบสอบถามให้กรมปศุสัตว์แล้ว ให้คณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์พิจารณาและให้ความคิดเห็น ทั้งนี้ ให้เลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เป็นผู้ดำเนินการส่งคำตอบ ให้คณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์พิจารณา

(ก) หากคำตอบ...

(ก) หากคำตอบที่ได้รับครบถ้วนสมบูรณ์ กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งผลการพิจารณา พร้อมทั้งให้ประเทศผู้ส่งออกจัดส่งรายชื่อสถานที่ผลิต (โรงงาน) ที่ต้องการส่งออกมายังประเทศไทย เพื่อบริษัทผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศผู้ส่งออก โดยเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เป็นผู้จัดส่งผลการพิจารณาให้ประเทศผู้ส่งออกทราบ

(ข) หากคำตอบที่ได้รับมีข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือขอข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงดำเนินการส่งหนังสือแจ้งผลการพิจารณาไปยังหน่วยงานสัตวแพทย์ของประเทศผู้ส่งออก พร้อมทั้งขอให้จัดส่งรายชื่อสถานที่ผลิต (โรงงาน) ที่ต้องการส่งออกมายังประเทศไทย เพื่อบริษัทผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตในประเทศผู้ส่งออกโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้จัดส่งผลการพิจารณาให้ประเทศผู้ส่งออกทราบ

(๕) กรมปศุสัตว์พิจารณาคณะผู้ตรวจประเมิน เพื่อเดินทางไปตรวจรับรอง ณ แหล่งผลิตประเทศผู้ส่งออก โดยพิจารณาตามความเสี่ยงและระบบการผลิตอาหารสัตว์ และการกำกับดูแลของภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ ประเทศผู้ส่งออกต้องดำเนินการตอบแบบสอบถาม (Pre-Onsite Questionnaire) ก่อนเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจรับรอง

(๖) การจัดทำรายงานการตรวจประเมิน

(ก) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานการตรวจเบื้องต้น (Fact Finding) รวมทั้งขอข้อมูลเพิ่มเติม และข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุง เสนอกรมปศุสัตว์และแจ้งให้ประเทศผู้ประสงค์ส่งออกทราบ

(ข) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานผลการตรวจ ผลการแก้ไขและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เสนอคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์ เพื่อพิจารณาความเสี่ยงในการนำเข้าสินค้ามายังประเทศไทย

(ค) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจ (ภาษาไทย – Final Report) พร้อมด้วยข้อมูลเพิ่มเติม การแก้ไขปรับปรุง และข้อคิดเห็นของคณะกรรมการด้านความปลอดภัยอาหารและประเมินความเสี่ยงสินค้าปศุสัตว์เสนอเลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ เพื่อเสนอกรมปศุสัตว์

(๗) กรณีแหล่งผลิตผ่านการตรวจรับรองให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำเงื่อนไขการนำเข้า (Import requirement) ดังนี้

(ก) ดำเนินการหารือกับผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างเงื่อนไขการนำเข้า โดย

๑. จัดทำหนังสือแจ้งเวียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ

๒. จัดประชุมหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ/หรือ

๓. ผ่านเว็บไซต์กรมปศุสัตว์

(ข) เสนอคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์พิจารณาร่างเงื่อนไขการนำเข้า (Import Requirement) หากคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เห็นชอบร่างเงื่อนไขการนำเข้า (Import Requirement) ให้เลขานุการคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์เสนอกรมปศุสัตว์เพื่อพิจารณาอนุญาตให้ใช้ร่างดังกล่าว

(ค) หากคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ไม่เห็นชอบ หรือมีข้อสงสัย หรือต้องการข้อมูลเพิ่มเติมต่อร่างเงื่อนไขการนำเข้า (Import Requirement) ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขร่างเงื่อนไขการนำเข้า (Import Requirement) ตามมติคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ เสนอต่อคณะทำงานกำหนดทิศทางการดำเนินการค้าสินค้าปศุสัตว์ในการประชุมครั้งถัดไป (การแก้ไขขึ้นอยู่กับประเด็น)

(ง) กรมปศุสัตว์...

(ง) กรมปศุสัตว์ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแจ้งประเทศผู้ส่งออกให้จัดส่งร่าง Health Certificate รายชื่อผู้มีสิทธิลงนาม และตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีสิทธิลงนามใน Health Certificate และร่างรูปแบบ Health Certificate พร้อมรูปแบบตราประทับ Health Certificate และ/หรือแบบร่าง Electronic Health Certificate ให้กรมปศุสัตว์พิจารณา

๑. หาก Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามเงื่อนไขการนำเข้า กรมปศุสัตว์ จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้อ้าง Health Certificate ดังกล่าวเป็นตัวอย่างในการออก Health Certificate ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

๒. หาก Health Certificate ที่ได้รับมีข้อแก้ไข เช่น การตัดลดหรือเพิ่มเติมเนื้อหา กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือขอเอกสารอ้างอิงทางวิชาการเพิ่มเติม ให้ประเทศส่งออกพิจารณาจนกว่า Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามเงื่อนไขการนำเข้า กรมปศุสัตว์ จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้อ้าง Health Certificate ดังกล่าวเป็นตัวอย่างในการออกใบรับรอง ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

(จ) เมื่อดำเนินการตามขั้นตอน (ก) – (ง) แล้วเสร็จ กรมปศุสัตว์จะประกาศว่าแหล่งผลิตนั้น ๆ ได้รับการรับรองให้ส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย พร้อมทั้งตัวอย่าง Health Certificate ให้ด่านกักกันสัตว์ ที่เกี่ยวข้องทราบและประกาศชื่อประเทศ ชื่อสถานที่ผลิตและประเภทสินค้า เผยแพร่ในเว็บไซต์ให้บุคคลทั่วไป ทราบด้วย

(ฉ) ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์นำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้มาจากสัตว์ จากแหล่งผลิต ดังกล่าว ในกรณีเป็นอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะต้องมีใบอนุญาตนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะและต้องได้รับ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ จึงสามารถนำเข้าสินค้าดังกล่าวเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรได้

ข้อ ๒ กรณีนำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์จากประเทศที่เคยนำเข้ามาก่อน

(๑) กรณีนำเข้าเป็นรายโรงงาน

(ก) เมื่อกองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ ได้รับหนังสือจากหน่วยงาน สัตวแพทย์ (CVO) หรือหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบของประเทศผู้ส่งออก ซึ่งแจ้งความประสงค์ขอส่งออกสินค้า ที่อยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์มายังประเทศไทย โดยระบุชนิดอาหารสัตว์ และชนิดสัตว์ที่นำมาทำเป็นวัตถุดิบ ที่ประสงค์จะส่งออกมายังประเทศไทย ที่นำเรียนอธิบดีกรมปศุสัตว์ เลขที่ ๖๙/๑ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ dg@dld.go.th แล้วให้แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบพิจารณา

(ข) กรมปศุสัตว์จัดส่งแบบสอบถาม (Pre-Onsite Questionnaire) ให้ประเทศผู้ส่งออก เพื่อดำเนินการตอบก่อนเจ้าหน้าที่เดินทางไปตรวจรับรอง

(ค) กรมปศุสัตว์พิจารณาคณะผู้ตรวจประเมิน เพื่อเดินทางไปตรวจรับรอง ณ แหล่งผลิต ประเทศผู้ส่งออก โดยพิจารณาตามความเสี่ยงและระบบการผลิตอาหารสัตว์ และการกำกับดูแลของภาครัฐ และภาคเอกชน

(ง) คณะผู้ตรวจประเมินจัดทำรายงานสรุปผลการตรวจ (ภาษาไทย – Final Report) พร้อมด้วยข้อมูลเพิ่มเติม การแก้ไขปรับปรุง เพื่อเสนอกรมปศุสัตว์

(จ) กรณีแหล่งผลิตผ่านการตรวจรับรองให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำเงื่อนไขการนำเข้า (Import requirement) เพื่อเสนอกรมปศุสัตว์พิจารณาเห็นชอบ

(ฉ) กรมปศุสัตว์...

-๕-

(ฉ) กรมปศุสัตว์ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแจ้งประเทศผู้ส่งออกจัดส่งร่าง Health Certificate รายชื่อผู้มีสิทธิลงนาม และตัวอย่างลายมือชื่อผู้มีสิทธิลงนามใน Health Certificate และร่างรูปแบบ Health Certificate พร้อมรูปแบบตราประทับ Health Certificate และ/หรือแบบร่าง Electronic Health Certificate ให้กรมปศุสัตว์พิจารณา

๑. หาก Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามเงื่อนไขการนำเข้า กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้ร่าง Health Certificate ดังกล่าวเป็นตัวอย่างในการออก Health Certificate ในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

๒. หาก Health Certificate ที่ได้รับมีข้อแก้ไข เช่นการตัดลดหรือเพิ่มเติมเนื้อหา กรมปศุสัตว์จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือขอเอกสารอ้างอิงทางวิชาการเพิ่มเติม ให้ประเทศส่งออกพิจารณาจนกว่า Health Certificate ที่ได้รับครบถ้วนตามเงื่อนไขการนำเข้า กรมปศุสัตว์ จะดำเนินการส่งหนังสือแจ้งตอบรับการใช้ร่าง Health Certificate ดังกล่าวเป็นตัวอย่างในการออกใบรับรองในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยได้

(ช) เมื่อขั้นตอน (ก) – (ง) แล้วเสร็จ กรมปศุสัตว์จะประกาศว่าแหล่งผลิตสถานที่ผลิต (โรงงาน) นั้น ๆ ได้รับการรับรองให้ส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย พร้อมทั้งตัวอย่าง Health Certificate ที่ยอมรับในการส่งออกสินค้าชนิดนั้นมายังประเทศไทยให้ด่านกักกันสัตว์ที่เกี่ยวข้องทราบและประกาศประเทศ สถานที่ผลิตและประเภทสินค้า เผยแพร่ในเว็บไซต์ให้บุคคลทั่วไปทราบด้วย

(ซ) ผู้ประกอบการที่มีความประสงค์นำเข้าอาหารสัตว์ที่ได้มาจากสัตว์ จากแหล่งผลิต ดังกล่าว ในกรณีเป็นอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะต้องมีใบอนุญาตนำเข้าอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะและต้องได้รับ ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนอาหารสัตว์ควบคุมเฉพาะ จึงสามารถนำเข้าสินค้าดังกล่าวเพื่อจำหน่ายในราชอาณาจักรได้

(๒) กรณีนำเข้าเป็นระบบ (System Audit) ให้ดำเนินการตามข้อ ๑ กรณีนำเข้าอาหารสัตว์ ที่ได้จากสัตว์จากประเทศที่ยังไม่เคยนำเข้ามาก่อน

ข้อ ๓ ชนิดอาหารสัตว์ที่ได้จากสัตว์ที่จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด ให้เป็นไปตาม ประกาศของกรมปศุสัตว์

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

นายสรวิศ ธานีโต
(อธิบดีกรมปศุสัตว์)

ภาคผนวก ง

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ เป็นซากสัตว์
ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พ.ศ. 2561

หน้า ๔

เล่ม ๑๓๕ ตอนพิเศษ ๑๖๒ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง กำหนดอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์
เป็นซากสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรควบคุมการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด

อาศัยอำนาจตามบทนิยามคำว่า “ซากสัตว์” ตามมาตรา ๔ ประกอบมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“อาหารสุก” หมายความว่า สิ่งนั้นสามารถรับประทานเป็นอาหารได้ทันที และให้หมายความรวมถึงสิ่งนั้นต้องนำไปดำเนินการวิธีขึ้นต่อไปอีกจึงจะรับประทานได้

ข้อ ๓ ให้อาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ดังต่อไปนี้เป็นซากสัตว์ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ เฉพาะการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร

- (๑) ไส้กรอกทุกชนิด (Sausages)
- (๒) กุนเชียง (Chinese Sausages)
- (๓) แหนม หรือจิ้นส้ม (Sour pork sausages)
- (๔) มัม หรือหมา หรือซาลามิ (Salami)
- (๕) แฮมทุกชนิด (Ham)
- (๖) เบคอนทุกชนิด (Bacon)
- (๗) เนื้อสัตว์รมควัน ดังต่อไปนี้
 - (ก) เนื้อโครมควัน (Smoked beef)
 - (ข) เนื้อหมูรมควัน (Smoked pork)
 - (ค) เนื้อแกะรมควัน (Smoked mutton)
 - (ง) เนื้อแพะรมควัน (Smoked goat)
 - (จ) เนื้อไก่รมควัน (Smoked chicken)
 - (ฉ) เนื้อเป็ดรมควัน (Smoked duck)

- (ข) เนื้อห่านรมควัน (Smoked goose)
 (ข) เนื้อไก่งวงรมควัน (Smoked turkey)
 (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศรมควัน (Smoked ostrich)
 (๘) เนื้อสัตว์ดอง ดังต่อไปนี้
 (ก) เนื้อโคดอง (Pickle beef)
 (ข) เนื้อหมูดอง (Pickle pork)
 (ค) เนื้อแกะดอง (Pickle mutton)
 (ง) เนื้อแพะดอง (Pickle goat)
 (จ) เนื้อไก่ดอง (Pickle chicken)
 (ฉ) เนื้อเป็ดดอง (Pickle duck)
 (ช) เนื้อห่านดอง (Pickle goose)
 (ซ) เนื้อไก่งวงดอง (Pickle turkey)
 (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศดอง (Pickle ostrich)
 (๙) เนื้อสัตว์หมักเกลือ ดังต่อไปนี้
 (ก) เนื้อโคหมักเกลือ (Cured beef)
 (ข) เนื้อหมูหมักเกลือ (Cured pork)
 (ค) เนื้อแกะหมักเกลือ (Cured mutton)
 (ง) เนื้อแพะหมักเกลือ (Cured goat)
 (จ) เนื้อไก่หมักเกลือ (Cured chicken)
 (ฉ) เนื้อเป็ดหมักเกลือ (Cured duck)
 (ช) เนื้อห่านหมักเกลือ (Cured goose)
 (ซ) เนื้อไก่งวงหมักเกลือ (Cured turkey)
 (ฌ) เนื้อนกกระจกเทศหมักเกลือ (Cured ostrich)
 (๑๐) เนื้อสัตว์เบอร์เกอร์ ดังต่อไปนี้
 (ก) เนื้อโคเบอร์เกอร์ (Beef burger)
 (ข) เนื้อหมูเบอร์เกอร์ (Pork burger)
 (ค) เนื้อไก่เบอร์เกอร์ (Chicken burger)
 (ง) เนื้อไก่งวงเบอร์เกอร์ (Turkey burger)
 (จ) เนื้อนกกระจกเทศเบอร์เกอร์ (Ostrich burger)
 (ฉ) เนื้อแกะเบอร์เกอร์ (Mutton burger)
 (ช) เนื้อแพะเบอร์เกอร์ (Goat burger)

- (๑๑) น้ำผึ้งทุกชนิด (Honey)
- (๑๒) รวงผึ้ง หรือรังผึ้ง (Honeycomb)
- (๑๓) นมผึ้ง (Royal jelly)
- (๑๔) ไข่เค็มที่ยังไม่ผ่านการต้มสุก หรือไข่แดงเค็ม (Salted eggs or salted egg yolks)
- (๑๕) ไข่เยี่ยวม้า (Preserved eggs)

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

ลักษณ์ วจนานวัช

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก จ

การให้น้ำหนักผลกระทบแต่ละด้าน

การศึกษานี้ประเมินผลกระทบ 6 ด้านคือ

ด้านที่ 1 การใช้สิทธิพลต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 2 ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่มคือ ผู้ประกอบการ
สุกร ไก่ และ โค

ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

ด้านที่ 4 ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ

ด้านที่ 5 ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะเพิ่มขึ้น

ด้านที่ 6 ผลกระทบทางด้านอื่นๆ เช่นการสะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการ
ปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า

เนื่องจากการผลกระทบในแต่ละด้านอาจจะมีสำคัญไม่เท่ากัน ในการประเมินจึงมีการ
ให้น้ำหนักตามความสำคัญของผลกระทบในแต่ละด้านไว้ด้วย

ด้านที่ 1 การใช้สิทธิพลต่อการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

เนื่องจากหน่วยงานที่พิจารณาการนำเข้า-ส่งออกในประเทศคู่ค้าเกือบทั้งหมดจะเป็น
หน่วยงานเดียวกัน การปฏิเสธการนำเข้าจากประเทศนั้นหรือกลุ่มประเทศนั้น อาจส่งผลในการ
ยอมรับสินค้าจากประเทศไทย

ใน 3 อันดับแรกที่นำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากประเทศไทยได้แก่ ญี่ปุ่น จีน และสหภาพยุโรป นั้น
สหภาพยุโรปจะใช้เรื่องการนำเข้าสินค้าจากสหภาพยุโรปเป็นเงื่อนไขต่อรองในการยอมรับสินค้า
นำเข้าจากประเทศไทยมากที่สุด และเป็นผู้เรียกร้องให้มีการตรวจรับรองแหล่งผลิตโดยการตรวจ
รับรองเสมือนจริง แต่สหภาพยุโรปจะนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากประเทศไทยน้อยเมื่อเทียบกับญี่ปุ่นและ
จีน การให้ค่าน้ำหนักความสำคัญตามปริมาณและมูลค่าการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์จากไทยจึงเป็นดังนี้

สหภาพยุโรป	4
ญี่ปุ่น	5
จีน	5

ด้านที่ 2 ผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการภายในประเทศ 3 กลุ่มคือ ผู้ประกอบการสุกร ไก่
และ โค

เนื่องจากการนำเข้าหรือการระงับการนำเข้าสินค้าปศุสัตว์มีผลกระทบโดยตรงกับเกษตรกร
และผู้ประกอบการภายในประเทศ แต่ผลกระทบในภาพรวมของเกษตรกรแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน จึงมีการ

ถ่วงน้ำหนักโดยพิจารณาจากจำนวนฟาร์มและจำนวนเกษตรกร จากสถิติปศุสัตว์ของประเทศไทย
ล่าสุดรายงานเมื่อ มิถุนายน 2564

หน่วย 1,000,000

ชนิดสัตว์	จำนวนเกษตรกร	จำนวนตัวสัตว์	รวมตามหมวดชนิดสัตว์	
			จำนวนเกษตรกร	จำนวนตัวสัตว์
โคเนื้อ	1.203	7.970	1.5033	10.3467
โคนม	0.0243	0.8117		
กระบือ	0.276	1.565		
สุกร	0.193	13.064	0.193	13.064
ไก่เนื้อ	0.038	312.456	0.624	404.466
ไก่ไข่	0.149	58.752		
เป็ด	0.437	33.258		

แหล่งข้อมูล: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จากข้อมูลข้างต้นจึงกำหนดค่าถ่วงน้ำหนักของแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มสุกร	4
สัตว์ปีก	5
กลุ่มโค	3

ด้านที่ 3 ผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก 3 ตลาดหลัก คือ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน

สำนักพัฒนาระบบและมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ รายงานสถิติการส่งออกเนื้อไก่
ดิบแช่แข็งในปี 2563 มีมูลค่า 32,952 ล้านบาท เป็นตลาดญี่ปุ่น 38% จีน 32% สหภาพยุโรป 15%
อื่นๆ เช่น ฮองกง เกาหลี สิงคโปร์ รวม 15% ส่วนการส่งออกสินค้าเนื้อไก่แปรรูปในปี 2563 มีมูลค่า
76,115.28 ล้านบาท เป็นตลาดญี่ปุ่น 53% สหภาพยุโรป 36% อื่นๆ 11% นอกจากนี้ไทยยังส่งออก
สินค้าประเภทรังนกไปจีน มีมูลค่าคิดเป็น 40% ของมูลค่าการส่งออกสินค้าประเภทนี้ (มูลค่าส่งออก
รังนกไปจีน 18,123,722 บาท / มูลค่าส่งออกรังนกทั้งหมด 73,734,671 บาท)

เมื่อพิจารณาข้อมูลข้างต้นจึงการให้น้ำหนักตามมูลค่าการส่งออกไปตลาดหลัก ดังนี้

ญี่ปุ่น	5
สหภาพยุโรป	4
จีน	2

ด้านที่ 4 ผลกระทบต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศ

การให้น้ำหนักความสำคัญต่อความต้องการสินค้าปศุสัตว์จากต่างประเทศเท่ากับ 5 เนื่องจากการนำเข้าปัจจัยการผลิตเช่น วัตถุดิบอาหารสัตว์ พันธุ์สัตว์ มีความสำคัญระดับสูง

ด้านที่ 5 ผลกระทบต่อค่าใช้จ่าย

ค่าถ่วงน้ำหนัก ผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายจากการตรวจประเมินแบบเสมือนจริง เช่น ค่าใช้จ่ายทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่อาจจะเพิ่มขึ้น เท่ากับ 3 คือปานกลาง เนื่องจากผู้ประเมินมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาอยู่แล้ว แม้จะมีค่าใช้จ่ายด้านระบบสารสนเทศมากขึ้น แต่สามารถที่จะลดค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆลงได้ และระบบสารสนเทศที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาสามารถรองรับงานด้านอื่นๆได้ด้วย

ด้านที่ 6 ผลกระทบทางด้านอื่นๆ เช่นการสะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า

ผู้ประเมินมีความเห็นว่าการตรวจประเมินแบบเสมือนจริงจะส่งผลกระทบด้านลบเป็นอย่างมาก ต่อการ สะสมองค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนาการปศุสัตว์ของประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจในระบบการทำงานและอุปนิสัยของคู่ค้า ได้ให้ค่าถ่วงน้ำหนักเท่ากับ 5 เนื่องจากผู้ประเมินเห็นว่าผลกระทบด้านนี้มีความสำคัญในระดับมากที่สุด

ภาคผนวก ฉ

Guideline and Requirement for Virtual Audit

Version 1-02/2021

Guideline for Virtual Audit

In order to avoid livestock trade disruption during pandemic of Covid-19, the Department of Livestock Development (DLD) has virtual audit trial in 2020. Based on that experience the DLD has developed this guideline to overcome several limitations of virtual audit. This guideline is intended for the auditee to prepare documents, content of the presentation, virtual on-site visit, as well as to inform the auditee of other requirements.

Virtual audit by the DLD audit team comprises two parts, Document Review and Virtual On-site Audit. Document review should take place at least one month prior to the virtual on-site visit. Additional information and documents may be requested during the time. Similar to actual on-site audit, the virtual on-site audit includes presentation(s) to brief the auditors on substantial information and the on-site inspection of the places required to be visited.

Since the DLD virtual audit is still in experimentation adjusting the program or content of this guideline is possible upon necessary, which will be discussed with the auditees.

1. Audit timing

The audit will take 3-4 hours per day (based on local time in Thailand). The audit will be performed 3 days per week. Therefore, it will take approximately 3-4 weeks per 1 product per 1 country.

2. Audit scope**2.1. Document Review**

Document review should take place **at least one month prior** to the virtual on-site visit. Additional information and documents may be requested during the time. List of the requested documents appears in Attachment 1.

2.2 Virtual On-site visit**2.2.1 Opening session with Competent Authority:**

An overview of central government agencies: 4 hours by presentation, questions and answers via **video conference**

2.2.2 Laboratories:

- Food safety laboratory: 4 hours
- Diagnostic Laboratory for animal health: 4 hours

By presentation, questions and answers, site-visit via **video and/or video conference, real time inspection**

2.2.3. Import-Export animal quarantine stations: 4 hours

By presentation, questions and answers, site-visit via **video and/or video conference**

Version 1-02/2021

2.2.4. Relevant regional government agencies: 4 hours

By presentation, questions and answers, site-visit via **video and/or video conference**

2.2.5. Farm(s) (belong to / contracted to the audited company): 4 hours

By presentation, questions and answers, site-visit via **video, real-time inspection, and video conference**

2.2.6. Slaughterhouses, cutting plants and cold storages:

Randomly selected for the audit from the list of establishments wishing to export to Thailand. The number of premises depends on how many establishments intended to export to Thailand: 8 hours per establishment

By presentation, questions and answers, site-visit via **video, real-time inspection, and video conference**

2.7. Closing session with Competent Authority: 2 hours

By presentation, questions and answers via **video conference**

Note:

- The audit scope may cover other areas depending on animal disease status of the exporting country, for example, a country with controlled risk of BSE status, audit on animal feed management/establishment is required: 4 hours (video, online inspection, and video conference).
- The system used for video conference allows to be recorded such as google meet or zoom. The system must be tested at least 1 week before the audit.
- The video presentation must provide a clear overview and cover the entire system with subtitles in Thai or English.

3. Material to be prepared in advance

3.1 Requested documents and video for virtual audit as attachment 1.

3.2 Online (real-time) inspection preparation requirements as attachment 2.

Note:

- Documents and videos must be submitted to the auditors at least 1 month in advance.

Attachment 1

Requested Documents and Video for Virtual Audit

1. Central Competent Authority

- Documents:

1.1 General Information

- 1.1.1. Organization structure
- 1.1.2. Legislation
- 1.1.3. Roles of veterinary services (whole chain- Farm to customer)
- 1.1.4. Traceability system (whole chain)
- 1.1.5. Statistics (population, export and import)
- 1.1.6. Export and import control system including issuing certificating system
- 1.1.7. Amount of products wishing to export to Thailand
- 1.1.8. List of establishment intended to export to Thailand Details of each establishment and the products intended to export to Thailand

Name of establishment	Approval number	Address	Activities	Products	Product intended to export to Thailand

1.2. Animal Health Control System

- 1.2.1. National Animal Health status: Notifiable diseases
- 1.2.2. Legislation
- 1.2.3. National Surveillance and monitoring system
- 1.2.4. Disease reporting system
- 1.2.5. Laboratory for diagnosis (number, location, disease diagnosis, method and standard)
- 1.2.6. Contingency plan

1.3. Veterinary Public Health Control System

- 1.3.1. Legislation
- 1.3.2. National monitoring plan for microbiology criteria and chemical residue
- 1.3.3. Staffs (number, ratio of staff/ production or establishment, Official/Private, their roles and responsibility, supervising system, chain of command)
- 1.3.4 Slaughterhouse/Processing Plants certification/approval system
- 1.3.5. Slaughterhouse
 - Map to show the location of the slaughterhouses
 - Ante- and post- mortem system
 - Sampling system
 - Inspection system
 - Traceability system
 - HACCP plan
 - Measure for COVID -19 crisis

Attachment 1

1.3.6. Processing Plants

- Map to show the location of the processing plants
- SSOP standard
- Pre-post cleaning
- Official inspection
- Sampling system
- Traceability system
- HACCP plan
- Measure for COVID -19 crisis

2. Two Laboratories (Animal Health and Food Safety)

- **Video:** Should cover the overview of operation (receiving samples, showing methods for diagnosis and food safety issue) – duration should not longer than 15 mins
- **Documents:** map to show the location, Proficiency Test (PT) results, scopes, test methods, disease reports (positive case), and capacity, Microbial and residues test results

3. Animal Quarantine Station - border

- **Video:** Should cover the overview of operation (document check, system, and sampling) – duration should not longer than 15 mins
- **Documents:** map to show the location, post quarantine and export control

4. Farms

- **Video:** Should cover the overview of operation from animal receiving area with related documents (disease free status/movement permit), houses (inside and outside), raising area, feed operation, using of veterinary medicine, loading area for slaughterhouse, isolation pen, carcass disposal, biosecurity system, national/animal identification tag, and non-internet signal areas – duration should not longer than 15 mins
- **Documents:** map to show the location of the farm and related slaughterhouse, farm details and relevant documents of disease control

Attachment 1

5. Establishments

- **Video:** Slaughterhouses/Cutting plants/Cold storages, they should cover all production chain from receiving area until loading area focused on slaughter, evisceration area, meat and offal room, ante-and post-mortem, condemn, cutting room, storage, packing room, CCPs areas, and non-internet signal areas – duration should not longer than 30 mins
- **Documents:**
 1. List and details of establishment (including commodity) intended to export to Thailand
 2. All establishments as proposed for inspection visit shall submit documents are as follows;
 - Map to show the location;
 - Plant lay out (process flow, worker flow, packaging flow, waste flow, drainage flow, and ventilation flow)
 - Company profile (capacity, workers, etc.)
 - HACCP manual, CCP record, temperature control record, and cleaning programme and record
 - Pest control programme
 - Water analysis results (microbiological and chemical)
 - Sampling plan and results (Microbiological & residues of finished products)
 - Traceability
 - Official Veterinary report

Attachment 2

Online (Real-Time) Inspection Preparation Requirements

When carry out online (real-time) inspection, the farms and establishments shall maintain normal production and working conditions. The competent authority shall inform the farms and establishments in advance to make the following preparations:

1. Network signal and video software:

The farms and establishments shall set up an internet network covering all production areas such as rearing area (farm), meeting room, slaughtering, segmentation, processing and storage, as well as meeting rooms and other relevant plant areas. The network bandwidth shall be able to support the stable operation of multi person online video communication software jointly selected by both parties. The selected video software shall have video and audio recording function, preferably file sharing function, such as zoom, google meet, line etc.

2. Video and audio equipment:

The adopted mobile video equipment should have professional quality such as anti-jitter function; the use of mobile phones, iPads and other non-professional equipment that cannot guarantee the video inspection effect should be avoided. The video signal shall be able to see the sanitary conditions of tools, equipment, products, workshop floor surface, etc., the words, symbols and readings on measuring instruments such as product labels and thermometers, etc. the audio equipment matched with the video equipment shall have certain noise reduction function, and can make clear communication in the noisy environment such as slaughterhouse. By providing enough earphones or public address equipment, it is ensured that the main personnel participating in the inspection can obtain the requirements of Thai inspectors at the same time. If it is necessary for inspection, the enterprise can prepare multi slot video (suitable for watching multiple scenes and perspectives at the same time).

3. Monitoring tools:

The official veterinarians, farms and establishments participating in the video inspection shall prepare necessary monitoring tools such as hand-held thermometer and illuminometer in advance, so as to facilitate random monitoring and verification of veterinary inspection points, key process control points and SSOP along with the video acquisition process.

4. Staff:

During the video inspection, at least one official veterinarian, one establishment personnel familiar with the production and quality safety management of the establishment, one fulltime camera and one Thai translator shall be provided. During the video inspection, the official veterinarian is mainly responsible for the introduction and can timely answer the relevant questions raised by the Thai side, and the establishment personnel can supplement the answers according to the situation. The staff of foreign embassies and consulates in Thailand can cooperate with the Thai side to carry out video inspection. It is recommended to equip technical support personnel and prepare standby equipment, so as to deal with possible hardware and software failures in the process of video inspection in time and ensure smooth video inspection.

Attachment 2

3. Details for online inspection (real-time)

3.1. Overview of Central government agencies (Opening session)

Request: video conference

Programme: 1) overview presentation
2) Questions and Answer (Q&A)

Participants: relevant government officers

Overview presentation topics (Required PowerPoint presentations):

1.1 General Information

- 1.1.1. Organization structure
- 1.1.2. Legislation
- 1.1.3. Roles of veterinary services (whole chain- Farm to customer)
- 1.1.4. Traceability system (whole chain)
- 1.1.5. Statistics (population, export and import)
- 1.1.6. Export and import control system including issuing certificating system
- 1.1.7. Amount of products wishing to export to Thailand (Each establishments and total)
- 1.1.8. List of establishment intended to export to Thailand, and map shows locations

1.2. Animal Health Control System

- 1.2.1. National Animal Health status: Notifiable diseases
- 1.2.2. Legislation
- 1.2.3. National Surveillance and monitoring system
- 1.2.4. Disease reporting system
- 1.2.5. Laboratory for diagnosis (number, location, disease diagnosis, method and standard)
- 1.2.6. Contingency plan

1.3. Veterinary Public Health Control System

- 1.3.1. Legislation
- 1.3.2. National monitoring plan for microbiology criteria and chemical residue
- 1.3.3. Slaughterhouse/Processing Plants certification/approval system
- 1.3.4. Staffs (number, ratio of staff/ production or establishment, Official/Private, their roles and responsibility, supervising system, chain of command)
- 1.3.5. Slaughterhouse
 - Map to show the location of the slaughterhouses
 - Ante- and post- mortem system
 - Sampling system
 - Inspection system
 - Traceability system
 - HACCP plan
 - Measure for COVID -19 crisis

Attachment 2

1.3.5. Processing Plants

- Map to show the location of the processing plants
- SSOP standard
- Pre-post cleaning
- Official inspection
- Sampling system
- Traceability system
- HACCP plan
- Measure for COVID -19 crisis

3.2. Two Laboratories (Animal Health and Food Safety)

- Request:** video conference, virtual on-site visit, documents check (if necessary)
- Programme:**
- 1) overview presentation
 - 2) Questions and Answer (Q&A)
 - 3) virtual on-site visit
 - 4) closing meeting
- Participants:** government officers
- Overview presentation topics** (Required PowerPoint presentations): Proficiency Test (PT) results, scopes, test methods, disease reports (positive case), and capacity, Microbial and residues test results

3.3. Animal Quarantine Station – border

- Request:** video conference, virtual on-site visit and documents check (if necessary)
- Programme:**
- 1) overview presentation
 - 2) virtual on-site visit
 - 3) Questions and Answer (Q&A)
 - 4) Closing meeting
- Participants:** government officers
- Overview presentation topics** (Required PowerPoint presentations): Post quarantine and export control

3.4. Farms

- Request:** real-time inspection, video conference and virtual on-site visit, documents check (if necessary)
- Programme:**
- 1) overview presentation
 - 2) Questions and Answer (Q&A)
 - 3) real-time inspection (farm)
 - 4) Closing meeting
- Participants:** local government officers and farm manger

Attachment 2

Overview presentation topics (Required PowerPoint presentations):

Briefly farm details and disease control overview presentation 15 – 30 mins

Real-time inspection: Should cover receiving area, raising area, feed operation, using of veterinary medicine, loading area for slaughterhouse, isolation pen, carcass disposal, biosecurity system, and national/animal identification tag

3.5. Establishments

Request: real-time inspection, video conference and virtual on-site visit, documents check (if necessary)

Programme:

- 1) overview presentation
- 2) Questions and Answer (Q&A)
- 3) real-time inspection (production line)
- 4) Closing meeting

Participants: operator, central and/or local government officers and veterinary in charge

Overview presentation topics (Required PowerPoint presentations):

Briefly establishment overview presentation 15 – 30 mins, cover clear flowchart of establishment, laboratory results, and CCPs

Real-time inspection: Should cover all production chain from receiving area until loading area focused on slaughter, evisceration area, meat and offal room, ante-and post-mortem, condemn, cutting room, storage, packing room, and CCPs areas

NOTE: The duration of inspection at each establishment will be depending on the explanation and clarification of establishment staff, interpretation, the establishment's arrangement, and internet system.

Materials to be prepared in advance: first, the new crown epidemic prevention and control measures formulated by the country for meat establishments; second, the measures taken by the country; third, submit to determine the epidemic situation of the inspected establishments (informed by the Thai side 1-2 days in advance), if there is any confirmed case and quantity.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางฉันทนี บุรณะไทย
ประวัติการศึกษา	– สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต(เกียรตินิยม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย – Ph. D in Microbiology (Virology), University of Iowa สหรัฐอเมริกา
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2531 ผู้จัดการแผนกค้นคว้าวิจัยและวินิจฉัยโรค (Applied Research and Diagnostic Division) บริษัท สหฟาร์ม จำกัด พ.ศ. 2536 Research Assistant, Microbiology Department, University of Iowa College of Medicine สหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2541 นักวิทยาศาสตร์การแพทย์5 สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2545 นายสัตวแพทย์6 หัวหน้ากลุ่ม โรคอุบัติใหม่และโรคแปลกถิ่น กองระบาดวิทยาทางสัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 254 8นายสัตวแพทย์7-8 หัวหน้ากลุ่มความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศส่วนสุขภาพสัตว์ระหว่างประเทศ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2554 Regional Project Coordinator, OIE Regional Representation for Asia and Pacific, Tokyo, Japan พ.ศ. 2558 นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มตรวจสอบมาตรฐานการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2560 ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานด้านการปศุสัตว์ สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

พ.ศ. 2562

นายสัตวแพทย์เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบคุณภาพเนื้อสัตว์
และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบคุณภาพเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จาก
เนื้อสัตว์ สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์